

იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის სახელმწიფო
უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებით

მაია კობახიძე

გენდერული ლექსიკა-ფრაზეოლოგია ტიპოლოგიურ
პრილში

(ქართული და ინგლისური ენების შედარება-
შეპირისპირებითი ანალიზი)

ფილოლოგიის დოქტორის (1005) აკადემიური ხარისხის
მოსაპოვებლად

წარმოდგენილი დისერტაციის

ავტორ ე ფ ე რ ა ტ ი

სპეციალობა: ტიპოლოგიური ლინგვისტიკა

თელავი

2016

ნაშრომი შესრულებულია იაკობ გოგებაშვილის სახელობის
თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ
მეცნიერებათა ფაკულტეტის ქართული ფილოლოგიის და
უცხო ენებისა და ლიტერატურის დეპარტამენტებში

სამეცნიერო ხელმძღვანელები:

მანანა ღარიბაშვილი, პროფესორი

ნუნუ გელდიაშვილი, პროფესორი

შემფასებლები:

მანანა რუსიეშვილი, პროფესორი

როინ ჭიკაძე, პროფესორი

დაცვა შედგება 20 ____ წლის " ____ " _____, _____
საათზე იაკობ გოგებაშვილის სახელობის თელავის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა
ფაკულტეტის სადისერტაციო საბჭოს სხდომაზე: კორპუსი
_____ აუდიტორია _____

მისამართი: საქართველო, თელავი, 2200

ქართული უნივერსიტეტის ქუჩა N 1

ტელ: +995 350 27 24 01

დისერტაციის გაცნობა შეიძლება თელავის სახელმწიფო
უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკასა და ვებ-გვერდზე:

<http://tesau.edu.ge>

სადისერტაციო საბჭოს სწავლული მდივანი,

ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,

პროფესორი: ნინო კოჭლოშვილი

სადისერტაციო ნაშრომის ზოგადი დახასიათება

წარმოდგენილი სადისერტაციო ნაშრომი „გენდერული ლექსიკა-ფრაზეოლოგია ტიპოლოგიურ ჭრილში (ქართული და ინგლისური ენების შედარება-შეპირისპირებითი ანალიზი)“ მოიცავს შესავალს, ოთხ თავს და დასკვნით ნაწილს.

შესავალ ნაწილში საუბარია ტიპოლოგიური კვლევების არსსა და მნიშვნელობაზე, ბოლო ათწლეულების განმავლობაში ამ ტიპის კვლევების განსაკუთრებულ აქტუალობაზე. ასეთი ინტერესი, მიგვაჩნია, გამოწვეულია იმით, რომ სრულიად განსხვავებული სისტემის მქონე ენები ავლენენ არაერთ მსგავსებას ენის ამა თუ იმ დონეზე, იქნება ეს ფონოლოგიური, მორფოლოგიური, სინტაქსური თუ სემანტიკური დონე.

მამაკაცისა და ქალის დისკურსის გენდერული კვლევის აქტუალობას განსაზღვრავს რამდენიმე ფაქტორი:

1) გენდერის სოციალური სტრუქტურა უშუალო კავშირშია ენის სტრუქტურასთან. „თანამედროვე ლინგვისტიკისათვის აქტუალურ პრობლემას წარმოადგენს არა მხოლოდ საკუთრივ ენისა და მისი შინაგანი პროცესების შესწავლა, არამედ ის, თუ როგორ გამოიყენება კონკრეტული ენა ამ ენაზე მეტყველთა მიერ, ანუ როგორ ფუნქციონირებს იგი“ (ლადარია, 2002, 5-6).

2) ქართული ენა, რომლის ისტორიის, სტრუქტურისა და სემანტიკის საკითხებს მრავალი ნაშრომი ეძღვნება, თითქმის შეუსწავლელია ლინგვოკულტუროლოგიური თვალსაზრისით. წინამდებარე ნაშრომი, ვფიქრობთ, მოკრძალებულ წვლილს შეიტანს გენდერული ლექსიკა-ფრაზეოლოგიური საკითხების კვლევებთან დაკავშირებით. კერძოდ, გენდერულ ლექსიკა-ფრაზეოლოგიასთან დაკავშირებით მოპოვებული მასალა, საანალიზო წყაროების შედეგთა ინტერპრეტაცია და თეორიული განზოგადებანი, მით უფრო კონტრასტულ ჭრილში, აღნიშნული დისციპლინის საზღვრებისა და ობიექტის დაზუსტებას შეუწყობს ხელს და გამოავლენს თითოეული ენისათვის დამახასიათებელ უნივერსალიებს.

სადისერტაციო ნაშრომის მიზანია გენდერული ლექსიკა-

ფრაზეოლოგიის, როგორც ენის ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი გამოხატულების, ლინგვისტური (ფორმოზრიც-სემანტიკური) შესწავლა ქართული და ინგლისური ენების შედარება-შეპირისპირებითი ანალიზის საფუძველზე. იზომორფიზმებისა და ალომორფიზმების გამოვლენით პასუხის გაცემა ისეთ კვლევით კითხვებზე, როგორიცაა, რა ფენომენს წარმოადგენს გენდერლექტი (ქალთა და კაცთა ენა) და რა როლი აკისრია მას, ზოგადად, ენის სრულყოფაში.

ნაშრომის მეცნიერული სიახლე მდგომარეობს ამგვარი ტიპის კვლევის პირველ მცდელობაში. ტიპოლოგიურ ჭრილში ფართოდ და სიღრმისეულადაა შესწავლილი ორი სხვადასხვა სისტემის ენის (ქართული და ინგლისური) გენდერული ლექსიკა-ფრაზეოლოგია მორფოლოგიისა და სემანტიკის დონეზე. შეპირისპირებით ანალიზსა და ექსპერიმენტზე დაყრდნობით შემუშავებულია სისტემები და დასაბუთებულია, რომ ენის სრულყოფის ერთ-ერთი ყველაზე უმნიშვნელოვანესი გამოხატულება სწორედ მისი ლექსიკა-ფრაზეოლოგიაა. განსაკუთრებით ქალთა და მამაკაცთა ენის (გენდერლექტის) შესწავლა, მის სიღრმეებში წვდომა კი ენის სრულფასოვნად დაუფლების გადამწყვეტი ფაქტორი.

ნაშრომის ძირითად ამოცანას წარმოადგენს გენდერული ლექსიკა-ფრაზეოლოგიის სისტემატიზაცია და ანალიზი ტიპოლოგიურ ჭრილში. კერძოდ, ისეთ კვლევით კითხვებზე პასუხის გაცემა, როგორიცაა:

1. ანთროპონიმთა მორფოლოგიური შედგენილობის შედარება-შეპირისპირებითი ანალიზი;
2. ქალთა და კაცთა სამეტყველო ლექსიკის შედარება-შეპირისპირებითი ანალიზი;
3. გენდერული ლექსიკა-ფრაზეოლოგიის სემანტიკური კონტრასტების დადგენა;
4. ემოციური ექსპრესიის ლინგვისტური მახასიათებლების გამოვლენა.

ნაშრომის კვლევის ობიექტი და მეთოდები: ნაშრომში გამოყენებულია მრავალფეროვანი რესურსი - სხვადასხვა ეპოქის ქართულენოვანი და ინგლისურენოვანი ლიტერატურული ნაწარმოებები; ასევე, ფეისბუქის სივრცეში არსებული გენდერის ამსახველი დისკურსი მოკლე ტექსტების, კომენტარებისა და სხვადასხვა სახის პოსტის საშუალებით.

ნაშრომში დასმული საკითხის კვლევისათვის გამოყენებულია კვლევის ტიპოლოგიური, შედარება-შეპირისპირებითი,

აღწერილობითი, რაოდენობრივი და თვისობრივი მეთოდები.

ტიპოლოგიის, როგორც ენათმეცნიერების დარგის, ერთ-ერთი ძირითადი ამოცანაა ენათა სტრუქტურული იზომორფიზმის დადგენა, იმ ზოგადი პრინციპების კვლევა, რომლებიც სხვადასხვა ენობრივ სტრუქტურას უდევს საფუძვლად, ენათა ინვარიანტული მახასიათებლებისა და ლინგვისტური უნივერსალიების დადგენა ენათა სტრუქტურის სხვადასხვა დონეზე (მეგრელიშვილი, 1980).

შედარება, როგორც შესასწავლ მოვლენათა შორის მსგავსება-განსხვავებების გამოვლენის მეთოდი, კვლევის ძირითადი საშუალებაა როგორც ისტორიულ-შედარებით ენათმეცნიერებაში, ისე ტიპოლოგიაში. არამონათესავე ენების (ჩვენს შემთხვევაში ქართული/ინგლისური ენა) კონტრასტული შესწავლის თეორიული მნიშვნელობა იმაში მდგომარეობს, რომ შეპირისპირებითმა ანალიზმა ორი ენის როგორც ზოგადი, ისე უნიკალური, ანუ სპეციფიკური ნიშნები უნდა გამოავლინოს (გამსახურდია, 1998, 22).

რაოდენობრივი კვლევის მეთოდებმა მოგვცა შესაძლებლობა, კვლევა ჩაგვეტარებინა მოსახლეობის კონკრეტულ ჯგუფებზე, რის შედეგადაც გარკვეული საზოგადოების მასშტაბით განვაზოგადეთ შედეგები.

აღწერილობითი მეთოდით, რომლის მიზანია გარკვეული ტენდენციებისა და განწყობების შესწავლა, გამოვკითხეთ მდებრობითი და მამრობითი სქესის ადამიანები და დავადგინეთ, როგორია მათი ვერბალური ექსპრესია და რა გამომხატველობითი საშუალებები ჭარბობს მათს მეტყველებაში.

მასობრივი გამოკითხვისათვის ჩატარდა კვლევა, რაც რესპოდენტებთან ელექტრონულად კითხვარების გზით განხორციელდა. აღნიშნული მეთოდის გამოყენებისას გავითვალისწინეთ მთელი რიგი საკითხები, რომელთაგანაც მნიშვნელოვანი იყო გეოგრაფიული განაწილების, შეკითხვებთან და პოპულაციის შერჩევასთან, პიროვნულ ფაქტორებთან დაკავშირებული პრობლემები.

თვისობრივი მეთოდის გამოყენებით დავადგინეთ გენდერული ლექსიკა-ფრაზეოლოგიის ურთიერთმიმართებანი, რისი საშუალებითაც გამოვლინდა ორი სხვადასხვა სისტემის ენისათვის დამახასიათებელი უნივერსალიები და რეალიები.

გვიქრობთ, ნაშრომს ექნება როგორც **თეორიული, ისე პრაქტიკული ღირებულება**. კვლევის შედეგად მიღებული დასკვნები საგულისხმო იქნება, როგორც ქართული და ინგლისური ენების, ისე, ზოგადად, ტიპოლოგიური ლინგვისტიკის შემდგომი სიღრმისეული შესწავლის თვალსაზრისით, რაც, თავის მხრივ, ხელს შეუწყობს ფოლოლოგიის, როგორც დარგის, შემდგომ განვითარებას.

გენდერულ ლექსიკა-ფრაზეოლოგიის ურთიერთმიმართებათა

კვლევები პრაქტიკული თვალსაზრისით, გარკვეულწილად სასიკეთოდ წაადგება უცხო ენის სწავლების მეთოდოლოგიას, როგორც უმაღლეს სასწავლებლებში, ისე ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში შესაბამის სალექციო-სასწავლო კურსებზე, სემინარებსა თუ გაკვეთილებზე. პედაგოგიური თვალსაზრისით, იგი მნიშვნელოვან წვლილს შეიტანს განათლებაში ჩართული სუბიექტების - ბავშვებისა და პედაგოგების გენდერული მახასიათებლების შესწავლის საქმეში, რომელიც მოიცავს გენდერული იდენტობის, განწყობებისა და ქცევის შესწავლას; ასევე, გენდერულად კორექტულ სოციალიზაციაზე ორიენტირებული რეკომენდაციების შემუშავებას. ამასთანავე, ნაშრომის პრაქტიკულ ღირებულებას ზრდის ჩვენ მიერ ჩატარებული ექსპერიმენტი, რომლის კვლევის შედეგად მიღებული შედეგების გათვალისწინება წაადგება აღნიშნული საკითხის შესწავლით დაინტერესებულ მკვლევრებსა და სპეციალისტებს.

ნაშრომის სტრუქტურა და მოცულობა: სადისერტაციო ნაშრომის სტრუქტურა შეესაბამება ნაშრომში დასახულ მიზნებსა და ამოცანებს. იგი შედგება შესავლის, ოთხი თავისა და დასკვნითი ნაწილისაგან და შეადგენს 200 ნაბეჭდ გვერდს. ნაშრომს თან ერთვის გამოყენებული სამეცნიერო ლიტერატურის, საანალიზო წყაროების, ინტერნეტ მასალებისა და ლექსიკონების ნუსხა. ნაშრომს დანართის სახით ახლავს საილუსტრაციო ემპირიული მასალა და სადისერტაციო კვლევასთან დაკავშირებული კითხვარი.

სადისერტაციო ნაშრომის ძირითადი შინაარსი

ენისა და გენდერის საკითხებით დაინტერესებამ დღის წესრიგში დააყენა ქალთა და მამაკაცთა ენობრივი პორტრეტების ფორმისა და შინაარსის პრობლემა. ბუნებრივია, რომ არსებული წარმოდგენები ორივე სქესის შესახებ მჭიდროდაა დაკავშირებული შესაბამის კულტურაში ჩამოყალიბებულ გენდერულ სტერეო-ტიპებთან; კულტურის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს კომპონენტად კი აუცილებლად უნდა ვიგულისხმოთ ენა.

ქალთა და მამაკაცთა მეტყველების (გენდერლექტის) შესწავლისადმი მზარდ ინტერესს საფუძვლად დაედო „ქალთა კოოპერაციულობისა“ („female cooperativeness“) და „მამაკაცთა მეტოქეობის“ („male competitiveness“) შეპირისპირების თეორია. ქალთა და მამაკაცთა ენა განიხილება, როგორც სხვადასხვა სუბკულტურული ფენომენები, ხოლო მათ შორის ურთიერთობა კულტურათა-შორისი კომუნიკაციის ფორმად.

I თავი

ნაშრომის პირველი თავი „ქართული და ინგლისური ანთროპონიმების სტრუქტურული ურთიერთმიმართებანი“, აერთიანებს ოთხ პარაგრაფს: 1. საკითხის ისტორია ქართულ ენაში; 2. ანთროპონიმთა მორფოლოგიური შედგენილობა ქართულში; 3. საკითხის ისტორია ინგლისურ ენაში; 4. ანთროპონიმთა მორფოლოგიური შედგენილობა ინგლისურში. ჩვენს მიზანს წარმოადგენდა ანთროპონიმთა სტრუქტურული შედგენილობის კვლევა მორფოლოგიური თვალსაზრისით, კერძოდ, გაანალიზებულია მარტივი (ძირეული); წარმოქმნილი და თხზული ფუძის ანთროპონიმები.

დადგინდა, რომ ქართულ ენაში წარმოქმნილი ფუძის მქონე ქალთა და კაცთა ანთროპონიმები ძირითადად სუფიქსაციის გზითაა ნაწარმოები. ქალთა სახელების საწარმოებლად გავრცელებულია: -ინა; -ინ; -ა, თუმცა, ჭარბობს -ა სუფიქსი (მაგ.: **ანგელინა** (ბერძ.) - ანგელ+ინა: „ანგელ“, „ანგელოს“; **აგრაფინა** (ლათ.) - აგრაფ+ინ+ა: „აგრიპას კუთვნილი“, ამ სახელს დაერთვის -ინ სუფიქსი; **გვრიტია** (ქართ.) - გვრიტი+ა: გვრიტი - სახელობით ბრუნვაში მოცემული არსებითი სახელი + „-ა“ - „არის“, ზმნის („ყოფნა“) შემოკლებული ფორმა); კაცთა ანთროპონიმების საწარმოებლად უმეტესად გამოყენებულია -ა სუფიქსი (მაგ.: **იანვარა** (ქართ.) - იანვარ+ა: „იანვარში დაბადებული“ - უკავშირდება თვის სახელწოდებას იანვარს, მიღებულია -ა სუფიქსის მეშვეობით).

ქართულისაგან განსხვავებით, ინგლისურ ენაში წარმოქმნილ საკუთარ სახელებს შორის გვხვდება როგორც პრეფიქსით, ისე სუფიქსით ნაწარმოები ანთროპონიმები, თუმცა, მდებრობითი სქესის გამომხატველი სუფიქსით ნაწარმოები ქალთა ანთროპონიმები განსაკუთრებით გერმანიკულ სახელებში ჭარბობს (მაგ.: **Abilene** (-ene); **Carreen** (-een); **Doreen** - (een); **Christine** (-ine); **Evangeline** (-ine); **Christabel** -(bel); **Rosabel** (-bel); **Gracelyn** (-lyn); **Vanessa** (-essa) და სხვა). კაცის გერმანიკულ სახელებში მრავლად მოიპოვება სუფიქსაციის გზით მიღებული (მაგ.: **Egbert** - “Sword Bright” - „ელვარე ხმალი“; **Humbert** - “Warrior Bright” - „ბრწყინვალე მეომარი“, **Osbert** - “God Bright” - „დიდებული ღმერთი“ და სხვა), ხოლო პრეფიქსით ნაწარმოები კაცის ანთროპონიმები ძირითადად კელტური წარმომავლობის სახელებშია გავრცელებული (მაგ.: **Aneurin**: -An (ინგ. “all” - „ყველა“) + eur - “Gold” („ოქრო“), -in სუფიქსი; **Brian**: -Bri (კელტ.) - “brigh” (ინგ. “strength” - „სიძლიერე“) და სხვა), რომლებიც დღესაც დიდი პოპულარობით სარგებლობს. ქალის მრავალი საკუთარი სახელი ნაწარმოებია აგრეთვე კაცის საკუთარი სახელისაგან, ძირითადად კი - სუფიქსაციის გზით (**Nikole** -

ნაწარმოებია კაცის ინგლისური ანთროპონიმისაგან - Nikolaos: „Nike“ (ინგ. „victory“ - „გამარჯვება“) და „Laos“ (ინგ. „people“ - „ხალხი“); **Rikki**- კაცის ანთროპონიმის - Ricky-ის მდებდრობითი ფორმა, მომდინარეობს კაცის სახელისაგან - Richard (ინგ. „A strong king“ - „ძლიერი მეფე“); **Robert**a ნაწარმოებია კაცის საკუთარი სახელის - Robert-ისა და -a სუფიქსის მეშვეობით; **Aarona** - მამაკაცის ანთროპონიმის - Aaron-ის მდებდრობითი ფორმა, ვარიაციები: Arona, Aronida, შედგენილია კაცის სახელისა - Adan (Adam) და ქალის სახელისაგან - Heila (ინგ. „the sun“ - „მზე“).

ამასთანავე, საანალიზო ენებში საკუთარ სახელებს შორის მრავლად დადასტურდა კნინობით-ალერსობითი ფორმები და მეტსახელები. ქართულ ენაში სახელის კნინობით-ალერსობითი ფორმები ძირითადად სუფიქსაციის გზით იწარმოება (ქალის სახელები: -კო (მაიკო);-ო (კატო);-იტა(ივლიტა); -უცა (ნინუცა); -ნო (ქეთინო);-ეტა (ჯულიეტა); კაცის სახელები: -იკო (ბიჭიკო);-უკა (თემუკა);-ა(დათუნა);-უცა (გიგუცა);-იტა(გოჩიტა);-ელა (მამუკელა)), ხოლო მეტსახელები უმეტესად თხზული ფუძისაა და მოიცავს ორ კომპონენტს: არსებით და ზედსართავ სახელს (მაგ.: **გულმაგარა**: გულ+მაგარ+ა - „გულ“ - არსებითი სახელის („გული“) ფუძე, „მაგარ“- ზედსართავი სახელის („მაგარი“) ფუძე, „-ა“ სუფიქსი (ქონების)), ან სხვა ანთროპონიმთან შეერთების შედეგად მიიღება, ხოლო ინგლისურ ენაში კნინობით-მოფერებითი ფორმების საწარმოებლად ანთროპონიმების უმრავლესობა სახელის ბოლო მარცვლის/მარცვლების შეკვეცის შედეგადაა ნაწარმოები (მაგ.: ქალთა სახელები: **Chris** (Christine); **Flo** (Florence), **Jan** (Janet), **Nan** (Nancy), **Pam** (Pamela), **Val** (Valerie) და სხვა). კაცის აღმნიშვნელი ანთროპონიმების კნინობითი ფორმები კი - ფართოდ გავრცელებული სუფიქსებისაგან (-y, -ie, -e, -i, -o) მიიღება (მაგ.: **Abb-i** - **Abigail**, **Add-ers** - **Adelaide**; **Jos-i** - **Jo sephine**; **Leb-o** - **Lebanese**, **Well-o** - **Wellington** და ა.შ.).

ქართულისაგან განსხვავებით, ინგლისურ ენაში მრავლად დადასტურდა გენდერულად ნეიტრალური სახელების კნინობით-მოფერებითი ფორმები, რომლებიც თანაბრად აღნიშნავს ორივე სქესის წარმომადგენელს, ამასთანავე, მათი წარმოება იდენტურია, მაგ.: **Adrian**, **Andy**, **Casey**, **Eden**, **Indigo**, **Nevada**, **Owen**, **Paris**, **Piper**, **Quinn**, **Regan**, **Sam**, **Sasha**, **Scout**, **Shae**, **Shannon**, **Sloan**/**Slone**, **Skylar**, **Sydney**/**Sidney**, **Shawn**, **Storm**, **Trinity**, **Tristan**, **Val**, **Vick**, **Whitney**...

ქართულ ენაში თხზული ანთროპონიმები ძირითადად იწარმოება ორი სახელის (არსებითი ან ზედსართავი) შეერთების შედეგად, მაგ.: ქალის სახელი -**დილაგარდისა** (ქართ.): დილა+გარდ+ის+ა: შედგენილია არსებითი სახელისაგან - „დილა“, „ვარდ“- არსებითი სახელის („ვარდი“) ფუძის, ნათესაობითი ბრუნვის

ნიშნისა („-ის“) და -ა სუფიქსისაგან; კაცის სახელი - **კალენიკე** (ბერძ.) - კალე+ნიკე: შედგება ორი სიტყვისაგან: კალოს („სილამაზე“) და ნიკე („გამარჯვება“).

ქართული ენის მსგავსად, ინგლისური ენის თხზული ანთროპონიმებიც ორი ერთეულისაგან (უმეტესად ორი არსებითი სახელი (მაგ.: **William** – wil (“will” – „სურვილი“) + helm (“helmet” – „მუზარადი“), ან არსებითი და ზედსართავი სახელი (მაგ.: **Adalgisa** – Adal (“noble” – „კეთილშობილი“) და gisil (“pledge” – „სიყვარულის ნაყოფი“) შედგება, თუმცა, საკუთარ სახელთა შედგენილობა განსხვავებულია მათი ეტიმოლოგიის შესაბამისად.

ქართულ ენაში საკუთარ სახელებად შეგვხვდა ფუძეგაორკეცებული კომპოზიტები (აგიოგრაფიულ ძეგლებში ფუძის გამეორებით პირის სახელების წარმოქმნის ერთი იშვიათი შემთხვევა დასტურდება, მაგალითად, სახელი: **ლაკლაკი**. საისტორიო წყაროებში აგრეთვე მოიპოვება ტოლადშერწყმული ონიმის ერთი ჯგუფი, რომლის კომპონენტები ასიდენტურად არის შეერთებული: **აბდალ-მელიქი; აბულ-კასიმ; ვარაზ-ბაკურ; ვარაზ-ბაქარ; ფარსმან-ფარუხ** და სხვა (კირთაძე, 2012, 23-24)); აგრეთვე, ზმნის პირიანი და უპირო ფორმები (წინადადება საკუთარ სახელად), რომლებიც შესაძლოა, აღნიშნავდეს როგორც ქალს, ისე კაცს, მაგ.: ა) ზმნის პირიანი ფორმები: **მახარე, მახარა** (აქედან მიმღეობა: მახარობელ, მახარობელი), **მეწყინა, მიხაროდი, გამახარე, გამიცინე, გინატრე, მოგელი, აფინე**, მეგრული – **მოკონა** (გვინდა), **ქორდიკო** (ყოფილიყავ) და სხვა. ბ) საწყისები: **ხარება, შვენა, გალევა**. გ) მიმღეობანი: **საყვარელა, ძულია, მხიარულა**. ამ თვალსაზრისით საინტერესო მაგალითებს წარმოადგენს აგრეთვე ისეთი მეტსახელებიც, როგორიცაა: **ქვახარშია** – ქვა+ხარშია: მომდინარეობს მიმღეობიდან – „მხარშველი“, „ქვა“ – არსებითი სახელი; „ხარშ“ – უპირო ზმნა (საწყისი) – „ხარშვა“, „ხარშვ-ი“ (მიმღეობის ნიშანი), „-ა“ ყოფნა ზმნა – „არის“; **ვარდიფინე** – ვარდი+ფინე: არსებითი სახელი – „ვარდი“ (ყვავილის სახელწოდება), „ფინე“ (ვარდისმფენელი – მოფენილი – მიმღეობა, მოქმედებითი გვარის), მსგავსია ქალის სახელი – **ვარდისახარი; მზევინარი**); ხოლო ინგლისურში დაფიქსირდა ლექსიკური ერთეულებისა და ფრაზების საკუთარი სახელების ფუნქციით გამოყენების შემთხვევები (მაგ.: **Praisegod** – „ღვთის შექება“, „ღვთის დიდება“; **Livewell** – „კარგად ცხოვრება“; **Truth** – „სიმართლე“; **Increase** – „გაზრდა“ და სხვა. ზოგიერთი ანთროპონიმი კი მოგვიანებით ქალის სტანდარტულ სახელად იქცა, მათ შორის: **Faith** – „რწმენა“, „ნდობა“, „ერთგულება“; **Prudence** – „სიფრთხილე“, „წინდახედულობა“; **Patience** – „მოთმინება“, „სულგრძელობა“ და სხვა), თუმცა, ასეთი ანთროპონიმები საანალიზო ენებში ძალზე მცირეა.

ქართულ ენაში ანთროპონიმებისათვის დამახასიათებელია შვიდივე ბრუნვა, ხოლო ინგლისურენოვანი საკუთარი სახელები-სათვის მხოლოდ ორი - სახელობითი (საერთო) და კუთვნილებითი.

II თავი

მეორე თავი „გენდერული (ქალთა და კაცთა) სამეტყველო ლექსიკა-ფრაზეოლოგიის ურთიერთმიმართებანი“ შედგება 4 პარაგრაფისაგან: 1.სქესისა და გენდერის ცნებათა გარჩევისათვის; 2.გენდერული უპირატესობების პრობლემა ენაში; 3.ქალთა სამეტყველო ლექსიკა-ფრაზეოლოგიის ურთიერთმიმართებანი; 4.კაცთა სამეტყველო ლექსიკა-ფრაზეოლოგიის ურთიერთ-მიმართებანი.

XX საუკუნის 70-იანი წლებიდან იწყება ერთგვარი გენდერ-ლინგვისტური ბუმი სპეციალურ ლიტერატურაში. ამ მხრივ საყურადღებოა სამეცნიერო ნაშრომი რ. ლეიკოფის წიგნი „Language and woman's place“ („ენა და ქალის ადგილი“) (Lakoff, 1975). ეს ნაშრომი ერთ-ერთი პირველია, რომელშიც საკმაოდ სრულადაა აღწერილი ის, რასაც „ქალების ენას“ უწოდებენ; ეს კი გულისხმობს არა მარტო იმას, თუ როგორ მეტყველებენ ქალები, არამედ იმასაც, რას და როგორ ამბობენ მათ შესახებ. ანუ, ლეიკოფის აზრით (Lakoff, 1975:4), ქალები ორმაგად განიცდიან ენობრივ დისკრიმინაციას. მამაკაცის მეტყველებისათვის დამახასიათებელი თავისებურებანი კი დეტალურადაა ასახული დ. სპენდერის წიგნში „Man Made Language“ (Spender, 1980), რამაც მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა ენისა და გენდერის ურთიერთმიმართების საკითხებთან დაკავშირებული კვლევების შემდგომ განვითარებაში.

აღმოჩნდა, რომ, მართლაც, სქესი და გენდერი ორი სრულიად დამოუკიდებელი კატეგორიაა. დაუშვებელია ამ ტერმინების სინონიმებად გაგება. თუკი სქესი ადამიანის ანატომიურ-ფიზიოლოგიური მახასიათებელია, გენდერი სოციალური სქესია, ანუ სქესის სოციალური კონსტრუქტი, რომელიც ზედნაშენს წარმოადგენს ფიზიოლოგიურ მოცემულობაზე. ტერმინი „გენდერი“ (Gender) პირველად ინგლისურენოვან სამეცნიერო ლიტერატურაში გაჩნდა. იგი სქესის გრამატიკულ კატეგორიას აღნიშნავდა. მოგვიანებით ეს ცნება იძენს „სოციალური სქესის“ მნიშვნელობას (Zimmermann, West, 1991, 13). „სქესი“ ბიოლოგიური განსხვავებაა ქალებსა და მამაკაცებს შორის, ხოლო „გენდერი“ მამრთა და მდედრთა შორის არსებული ფსიქოლოგიური, სოციალური და კულტურული განსხვავება (ლადარია, 2002, 59).

„გენდერი“ თავისი სპეციფიკიდან გამომდინარე, საკმაოდ გვაწვდის ენისა და კულტურის ურთიერთგავლენის დამადასტურებელ მაგალითებს, სადაც ვლინდება გენდერული უპირატესობები ენობრივი თვალსაზრისით.

საინტერესო მასალას წარმოადგენს ქალთა და მამაკაცთა აღმნიშვნელი სიტყვების თანმიმდევრობა საანალიზო ენების წინადადებებში. ქართულში ორივე სქესის პირის აღმნიშვნელი კომპოზიტების კომპონენტთა თანმიმდევრობა უმეტესწილად შემდეგნაირია: მდედრი და მამრი: **დედ-მამა, და-მმა, ქალ-ვაჟი**, თუმცა მამრი-მდედრის მაგალითები იშვიათად მოიპოვება: **სიძე-პატარძალი, ნეფე-დედოფალი**. თანამედროვე ინგლისურშიც კი, გარდა გავრცელებული ფორმულისა: **Ladies and gentlemen** („ქალბატონებო და ბატონებო“), მამრის აღმნიშვნელი სიტყვა წინ უსწრებს მდედრისას, როდესაც გვხვდება სიტყვათა ისეთი წყვილი, რომლებიც სხვადასხვა სქესს აღნიშნავენ, მაგ.: **boys and girls** („ბიჭები და გოგონები“). ხშირ შემთხვევაში პირველობა თვალშისაცემია, როდესაც ერთმანეთის გვერდით დგას მამაკაცისა და ქალის სახელები: **Jack and Jill, Hansel and Gretel, Romeo and Juliet, Antony and Cleopatra, Dick and Jane, John and Marsha**. ქალის სახელის პირველობა კი ვლინდება მაგალითში: **Snow White and the Seven Dwarfs** („ფიფქია და შვიდი ჯუჯა“). „და“ კავშირით შეერთებული ორი სიტყვა ასახავს მათ მიერ აღნიშნულ ცნებებს შორის აღიარებულ სოციალურ იერარქიას, „წამყვანი“ სიტყვა თავში ხვდება მაგალითში: „მშობლები და შვილები“; „ექიმები და მედდები“, „მასწავლებლები და მოსწავლეები“ და ა.შ., ეს გავრცელებული მოვლენა ყველაფერში, რაც უკავშირდება სქესთა ჯგუფებს“ (Мишар-маршалъ, Рибери, 2001, 269-270).

ქალთა და კაცთა მეტყველებისათვის დამახასიათებელია მრავალი სპეციფიკური თავისებურება, კერძოდ: ა) **ქალთა მეტყველებაში ჭარბობს**: „მდედრული“ დალოცვა/საალერსო სიტყვების გამოყენება შვილის/შვილების მიმართ (მაგ.: **“My darling”** – „შენი ჭირიმე“, **“My dear”** – „ჩემო ძვირფასო“, **“My honey”** – „ჩემო ტკბილო“, **“My baby”** – „ჩემო პატარა“); დალოცვის (**„ღმერთმა ხელი მოგიმართოს“**, **„ღმერთმა დაგლოცოს“**, **“God save you”** – „უფალმა გადაგარჩინოს“, **“God bless you”** – „ღმერთი გფარავდეს“), ფიცილისა და წყევლის ფორმები (**„დალახვრა ღმერთმა“**, **„ჯანდაბამდე გზა გქონია“**; **“Jesus”** (**“Christ”**); **“God”**; **“Bloody”**); ინტონაციური ფორმები, რომლებიც ასოცირდება თავაზიანობისა და გაოცების გამოხატვასთან; კავშირებითი კილოს სიხშირე კომუნიკაციისას; აქტუალიზატორების სიუხვე საუბარში; ყურადღების გამომხატველი ელემენტარული სიგნალები, მინიმალური რეაქციები; ესთეტიკური ნიშნით განპირობებული დამოკიდებულება

ადამიანების მიმართ; გარემოს განლაგება მონათხრობის ატმოსფეროს შესაქმნელად; მეტყველების გალამაზება კნინობითი ფორმების მეშვეობით (**პაწაწუნა, ციცქნა, დედიკო - Little, Tiny, Mum**); დიდი რაოდენობით კითხვითი სიტყვები; კოოპერაციული ფუნქციის მქონე მხარდამჭერების უპირატესობა; კონკრეტული ინტერესის სფეროსთან დაკავშირებული ტერმინები/სიტყვები, რასაც ეგრეთ წოდებულ „ქალთა საქმედ“ (**“Woman's work”**) (**“magenta”** – „ღია წითელი“; **“dart (in sewing)”** – „სწრაფი მოძრაობა (კერვაში)“) მიიჩნევენ; „უშინაარსო/ცარიელი ზედსართავი სახელები“ („empty adjectives“); (**“divine”** – „ღვთისადმი მიძღვნილი“; **“charming”** – „მშვენიერი“ („ტურფა“, „მომხიბვლელი“); **“cute”** – „ჭკვიანი“ („გონებამახვილი“, „საზრიანი“)); ინტონაციის დაწევა, განსაკუთრებით კითხვით წინადადებებში; ინტონაციის აწევა, უმეტესად მიმართვის დროს; განსაკუთრებით სწორი გრამატიკა („Hypercorrect grammar“); განსაკუთრებით თავაზიანი ფორმები („Superpolite forms“); სიტუაციასთან შესაბამისად მიმართვის ფორმების გამოყენება... **ბ) კაცთა მეტყველებაში ჭარბობს:** საუბრის თემაზე ორიენტაცია/ნაკლები ემფატურობა; განსხვავებული მიმართვის ფორმები საუბრის დროს (**“You know”** – „შენ იცი“); თავაზიანობის გამოხატვა ფატიკური კომუნიკაციისას; მოვლენების შეფასება და ხუმრობა უხეში და ვულგარული სიტყვების მეშვეობით; სოციალური ფაქტორის, პროფესიისა და უცხო ენის გავლენა მეტყველებაზე; ჰიპერბოლების სიხშირე; ბრძანებითი წინადადებების უპირატესობა; კონკრეტული ფრაზები ადრესატზე ზეგავლენის მოსახდენად; გრძელი წინადადებები (სიტყვა-მრავლობა) ოჯახურ დიალოგებში; წუწუნი, რაც ხელს უწყობს ადამიანების კეთილგანწყობასა და კომუნიკაციას (**“What did you expect!”** – „რას ელოდი!“; **“Monday morning moan”** – „ორშაბათი დილა ჩივილისაა/წუწუნისაა“); დომინანტური პოზიციის შესანარჩუნებლად გარკვეული კომუნიკაციური სტრატეგიების გამოყენება; ფრაზები, რომლებიც უფლის სადიდებლად, დასალოცად, ან ხოტბის შესასხმელად გამოიყენება (**„აგაშენა ღმერთმა!“**, **„მადლობა ღმერთს!“**; **“God Bless me (us/you)”**, **“God/goodness/Heaven knows”**, **“Thank God”**); აგრესიის, ან გაბრაზების გამოსახატავად სალანძღავი/წყევლის სიტყვების/ფრაზების გამოყენება (მაგ.: **„გაწყდა მაგათი ჯიში“**, **„არ მოსულა ცოცხალი“**; **“The son of bitch”** – „ძალღიშვილი“, **“The dirty scum”** – „ნამუსგარეცხილი“); ფრაზეოლოგიური ერთეულებით გამოხატული გაფრთხილებები ქალთან მიმართებით; აქტუალიზატორების გამოყენება საუბარში...

ამასთანავე, ქართულისაგან განსხვავებით, ინგლისურ ენაში უფრო მეტად ხდება გენდერის გარჩევა ენობრივი თვალსაზრისით.

III თავი

მესამე თავი „გენდერული ლექსიკა-ფრაზეოლოგიის სემანტიკურ-ექსპრესიული ურთიერთმიმართებები“ მოიცავს პარაგრაფებს: 1. ქალთა და კაცთა აღმნიშვნელი ლექსიკის სემანტიკური კონტრასტები; 2. ანთროპონიმების სემანტიკური ურთიერთმიმართებანი; 3. გენდერული ლექსიკა-ფრაზეოლოგიის ემოციური ექსპრესიის ლინგვისტური მახასიათებლები.

კვლევის შედეგებმა ცხადყო, რომ, მართლაც, ქალთა და კაცთა აღმნიშვნელი ლექსიკა საკმაოდ მრავალფეროვანია, როგორც ქართულ, ისე - ინგლისურ ენაში. ამ თვალსაზრისით განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ის ლექსიკურ-სემანტიკური ჯგუფი, რომელშიც ანთროპონიმები გაერთიანებულია სემანტიკური პარამეტრით - „სქესი“, მაგ.: **Woman** - „ქალი (an adult female of the human race) - „მოზრდილი ასაკის მდედრობითი სქესის ადამიანი“; **Man** - „კაცი“ (a grown-up human male) - „მამრობითი სქესის მოზრდილი ადამიანი, კაცი“ და სხვა.

აღსანიშნავია, რომ ფრაზეოლოგიური ერთეულები, რომლებიც გარეგნულ მომხიბვლელობასა და მშვენიერებას გადმოსცემს, ძირითადად მდედრობითი სქესის აღმნიშვნელია (მაგ.: „**ამომავალ მზეს ჰგავხარო**“; „**თამარ დედოფალია**“; „**ლერწამივით ტანი აქვს**“), ხოლო ფრაზეოლოგიზმები, რომლებიც პიროვნულ თვისებებზე ამახვილებს ყურადღებას, ძირითადად მამაკაცს მიემართება (ქართულში: „**ამირანის ხმაღს იქნევს**“; „**თანდილა ბიჭია**“; „**კაცია და ქუდი ხურავს**“; ინგლისურში: **Dutch auncl**e - „A man who gives a frank and direct advice to someone“ (Spears, 2002) - „კაცი, რომელიც პირდაპირ და გულწრფელ რჩევას აძლევს ვინმეს“; **A man's man** - „A man, who enjoys men't activities and and being with other men“ (Cambridge Dictionary Online) - „კაცი, რომელსაც მამაკაცების საქმეების შესრულება, ან სხვა კაცებთან ყოფნა სიამოვნებას ანიჭებს“ და სხვა).

ამასთანავე, საანალიზო ენებში გენდერის პრობლემატიკა გარკვეულწილად ხალხური ზღაპრების სათაურებზეც ვრცელდება, რომლებიც თანაბრად აღნიშნავს, როგორც ქალს, ისე კაცს, მაგალითად, ქართულში: „**დედინაცვალი და გერი**“; „**მელია და ხელმწიფის შვილი**“; „**დედის გული**“; „**ორნი ძმანი**“; ინგლისურში: „**Cinderella**“; „**The Sleeping Beauty**“; „**Snow white and seven dwarfs**“ - „**ფიფქია და შვიდი ჯუჯა**“; „**Jack the Giant Killer**“ - „**ჯეკი, გოლიათის მკვლელი**“; „**Mr Fox**“ - „**მისტერ ფოქსი**“ და სხვა. გენდერული სხვაობა

გამოვლინდა აგრეთვე ხალხური ზღაპრების დასაწყისსა (მაგ.: „იყო ერთი დედაკაცი“; „ერთ სოფელში ცხოვრობდა ღარიბი ცოლ-ქმარი“; „იყო ერთი მდიდარი ხელმწიფე“; *“There was a poor widow”* – „იყო ერთი საწყალი ქერივი“; *“There lived a very good-hearted woman”* – „ცხოვრობდა ძალიან კეთილი გულის მქონე ქალი“; *“There was a farmer and his wife”* – „იყო ერთი ფერმერი და მისი ცოლი“ და სხვა) და დასასრულ ფრაზებში (მაგ.: „მათ შეეძინათ ბევრი შვილი და ცხოვრობდნენ ბედნიერად“; *“They all were happy and funny”* – „იყვნენ ბედნიერები და გახარებულები“...).

ანთროპონიმთა სემანტიკური ურთიერთმიმართებების კვლევისას დადგინდა, რომ ქალთა და კაცთა სახელები ძირითადად ერთი და იმავე ფაქტორს უკავშირდება, კერძოდ, ქალთა ანთროპონიმებში ჭარბობს: ბუნებასთან დაკავშირებული სახელები (იგულისხმება: ა)მცენარეთა; ბ)ცხოველთა; გ) ფრინველთა სახელწოდებები); რელიგიურ დღესასწაულებთან/მოვლენებთან, ან გეოგრაფიულ მდებარეობასთან დაკავშირებული (იგულისხმება: ა)ქალაქებთან; ბ)ქვეყნებთან; გ)კუნძულებთან დაკავშირებული სახელები); დროის აღმნიშვნელი და ისტორიული მოვლენის შედეგად დამკვიდრებული სახელები. კაცთა ანთროპონიმებს შორის გავრცელებულია: ადამიანის პიროვნულ თვისებებთან და გარეგნულ იერ-სახესთან; პროფესიასთან ან კონკრეტულ საქმიანობასთან; ცხოველთან/ფრინველთან; გეოგრაფიულ მდებარეობასთან და რელიგიურ დღესასწაულებთან/მოვლენებთან დაკავშირებული სახელები. ასევე, ისტორიული მოვლენის შედეგად დამკვიდრებული და პატრიოტული სახელები.

აღსანიშნავია, რომ როგორც ქართული, ისე ინგლისური საკუთარი სახელების დიდი წილი უცხოური წარმომავლობისაა, რაც დაკავშირებულია სხვადასხვა ფაქტორის გავლენასთან. ქართულისაგან განსხვავებით, ინგლისურ ენაში საკუთარ სახელებზე სქესის კატეგორია გავლენას არ ახდენს და ერთი და იგივე სახელი აღნიშნავს როგორც კაცს, ასევე ქალს, ან საკუთარი სახელის სახემეცვლილი დაბოლოებების მიხედვით ხდება ადამიანის სქესის გარჩევა.

რაც შეეხება გენდერული ლექსიკა-ფრაზეოლოგიის ემოციური ექსპრესიის ლინგვისტურ მახასიათებლებს, აღმოჩნდა, რომ

საანალიზო ენებში მრავლად მოიპოვება, როგორც დადებითი, ისე უარყოფითი ემოციური ექსპრესიის ლინგვისტური მახასიათებლები, სადაც აშკარაა დიფერენციაცია გენდერთან მიმართებით.

გენდერული თვალსაზრისით, საინტერესოა ორივე მშობლის აღმნიშვნელი სტილისტურად ნეიტრალური ლექსიკური ერთეულები (დედა - **“Mother”**, მამა - **“Father”**). მათ მნიშვნელობებში ფიგურირებს კნინობით-მოფერებითი კონოტაციური სემები, რომლებიც სიტყვებს დადებით ემოციურ შეფერილობას აძლევენ (დედიკო, დედილო - **“mum”, “ma”, “mummy”, “mommy”**; მამიკო, მამუნა - **“dad”, “daddy”**).

ქართულის მსგავსად, ინგლისურენოვან ანდაზებშიც დასტურდება დედისადმი/შვილისადმი განსაკუთრებული, თბილი დამოკიდებულება (ქართული ანდაზები: „კარგი შვილი დედის გულის ვარდიაო“; „დედა გენაცვალოს, ძაფზე ასხმულ მარგალიტს ჰგავხარო“; „ყვავს თავის ბახალა მოსწონსო“; ინგლისური ანდაზები: **“Mother is the name of God in the hearts of children”** - „დედა ბავშვების გულში ღვთის ტოლფასია“, **“God could not be everywhere, and therefore he created mothers”** - „ღმერთი ყველგან ვერ იქნებოდა, რის გამოც მან დედები შექმნა“.

სასიყვარულო წერილების დასაწყისსა და მიმართვის ფორმებში, როგორც ქალი, ისე შეყვარებული კაცი, ხშირად განსაკუთრებულ, ორიგინალურ მიმართვის ფორმებს ირჩევს, რომელშიც დიდ სითბოსა და სიყვარულს აქსოვს (ქართულენოვანი მაგალითები: **„ჩემო საყვარელო“**; **„ჩემო სიცოცხლე“**; **„ჩემო ანგელოზო“**; **„ჩიტუნია“**; **„ჩემო ძვირფასო და უსაყვარლესო“**, ინგლისურენოვანი მაგალითები: **“My angel”** - „ჩემო ანგელოზო“; **“My Beloved”** „ჩემო საყვარელო“; **“My Sweetheart”** - „ჩემო ძვირფასო“; **“My dearest + person's name”** - „ჩემო უძვირფასესო+პიროვნების სახელი“...

აღმოჩნდა, რომ სხვადასხვა სიტუაციაში ქალები, სავარაუდოდ, უფრო დადებით ემოციებს გამოხატავენ, ვიდრე მამაკაცები, გარდა შორისდებულით გამოხატული ემოციისა. ამასთანავე, ორივე ენაში ვხვდებით ზოგიერთი შორისდებულის გავრცობას, რაც, უმეტესად, მდებარეობითი სქესის წარმომადგენლებისთვისაა ნიშანდობლივი. აგრეთვე, ხშირია ერთი და იმავე შორისდებულის მიერ სხვადასხვა ემოციის გადმოცემა.

როგორც ქალის, ისე კაცის მიერ გამოხატული დადებითი ექსპრესია, აგრეთვე, იგრძნობა შინაურულ რეგისტრში შესრულებულ წერილებსა და პრესაში განთავსებულ განცხადებებში (ქართული ფრაზები: **„გოცნი, გეხვევი+პიროვნების სახელი“**; **„სიყვარულით შენი + პიროვნების სახელი“**, შეესაბამება ინგლისურენოვან მაგალითებს: **“I miss you a lot”**; **“Your lover+name of the person”**; **“Kisses and hugs+name of the person”**; **“Your own Loving+name of the person”**; **“Your own+name of the person”** და სხვა). ინგლისურენოვანი გახსენება ძირითადად ერთი, ან ორი წინადადებისაგან შედგება და ნაკლებად ემოციურია. ქართულენოვანი გახსენების ძირითადი განმასხვავებელი ნიშანი კი სწორედ ემოციური მხარეა. ამასთანავე, იგი გაცილებით უფრო ვრცელია.

რაც შეეხება უარყოფითი ემოციის ექსპრესიას, დადებითი ემოციის მსგავსად, იგი მრავალფეროვანია, რაც ორივე საანალიზო ენაში მრავლად დასტურდება.

საანალიზო ენებში აგრეთვე შეგვხვდა უარყოფითი კონოტაციით გამოყენებული ფრაზეოლოგიური ერთეულები, რომლებიც აღნიშნავს როგორც ქალს (ქართულენოვანი მაგალითები: **„ქვამბიძრა“** – მეტად შავგვრემანი, შავტუხა ქალი; **„გომბიო“** – უშნო გოგო), ისე კაცს (ქართულენოვანი მაგალითი: **MCP and male chaquunist pig** – „კაცი, რომელიც ქალზე უპირატესად იქცევა და აგრესიულადაა ქალის მიმართ განწყობილი“ (Sprears, 2002)). შედარება-მეტაფორის მაგალითებში ხშირია უარყოფითი კონოტაციით გამოყენებული ზოომორფიზმები, რომლებიც მიემართება ორივე სქესის წარმომადგენელს (ქართულენოვანი მაგალითები: ქალი – **დედალივით ჩასუქებული, ძროხასავით დიდი და უშნო, ჩიტვით ჭიკჭიკა**; ხოლო კაცი – **მამლაყინწასნარი ყოყლოჩინა**; **საექსპერიმენტო კურდღელი**; ინგლისურენოვანი მაგალითები: **As a sly person** – (“A sly person is a fox” – „ცბიერი, მატყუარა პიროვნება არის მელია“) – მელიასავით ცბიერი, მატყუარა; **As a coward** (“A coward is a chicken” – „მხდალი არის წიწილა“) – წიწილასავით მხდალი; **As a blind person** (“A blind person is a bat” – „ბრმა ადამიანი არის ღამურა“) – ღამურასავით ბრმა), წყევლის გამომხატველი სიტყვები/ფრაზები ქალის ხოლო

ლანძღვის სიტყვები/ფრაზები კი - მამაკაცის მეტყველებაში გვხვდება (ქართულენოვანი მაგალითები: „შეგაჩვენოს გამჩენმა!“, „ღმერთმა დაგწყევლოს!“, „ჯანდაბამდე გზა გქონია!“ შესაბამება ინგლისურ ფრაზებს: „God damn it (God dammit)“, „God-damn-son-of-a bitch-shirt“).

აღმოჩნდა, რომ ქართულ ენაში შედარებით დიდი ოდენობითაა მწუხარებისა და შიშის გამომხატველი ლექსიკა. ამის მიზეზი უნდა იყოს საქართველოს მძიმე ისტორიული წარსული, რომელიც სავსე იყო მწუხარების, გლოვის პერიოდებით, რაც, შესაბამისად, აისახა კიდევ ლექსიკაში. უარყოფითი ექსპრესიის თვალსაზრისით, ქართულ და ინგლისურ ენებში არსებული სამგლოვიარო შემთხვევების ამსახველი ენობრივი ფორმები ძირითადად პრესაში გვხვდება, რომლებიც, შესაძლოა, ორივე სქესის წარმომადგენელმა გამოხატოს (ქართული ფრაზები: „ღრმა მწუხარებით იუწყებიან“, „მწუხარებას გამოთქვამენ“, „თანადგომას უცხადებენ“, ინგლისურენოვანი მაგალითების შესაბამისია: „Expressing sadness“, „Feeling heart-broken“); გარდა საყოველთაოდ გამოყენებული ფრაზებისა.

დიდია შორისდებულების როლი დადებითი (ქართულენოვანი მაგალითები: „აი მესმის, კარგია“, „ბარაქალა“, „ყოჩაღ“, შესაბამება ინგლისურ ეკვივალენტებს: „cheers“, „bravo“, „congratulation“, „hubba-hubba“) და უარყოფითი (მაგ.: „ჰმ, ჰმ“, „ფუ! ფუ!“ („ფუჰ“); „ეჰჰ“, „ჰა“ („ჰაა“); „აუზ“, „აუ“, „hm-hm“, „pff“, „phew“, „ugh“, „huh (huhh)“, „ouch (ow)“ და ასე შემდეგ) ემოციის ექსპრესიულობის თვალსაზრისით.

თავი IV

IV თავი მოიცავს ექსპერიმენტის მსვლელობასა და შედეგებს.

ექსპერიმენტის მიზანი: დღევანდელ ყოფიერებაში გენდერ-ლექტის (ქალისა და მამაკაცის მეტყველება) მახასიათებლების განსაზღვრა, კერძოდ, რა სამეტყველო საშუალებებს/სტრატეგიებს იყენებენ განსხვავებული ეროვნების, კულტურული ღირებულებების, სქესისა და ასაკის ადამიანები კონკრეტულ სიტუაციებში.

სამიზნე ჯგუფის შემადგენლობა: სამიზნე ჯგუფი დაკომპლექტებული იყო ორივე სქესის ქართველი და უცხოელი რესპოდენტებისაგან და მოიცავდა 2 ასაკობრივ ჯგუფს (19-39 და 40-

65 წლის ადამიანებს). ქართულენოვან ექსპერიმენტში მონაწილეობდნენ ახალგაზრდები, რიგითი მოქალაქეები და უნივერსიტეტის აკადემიური პერსონალი, ხოლო ინგლისურენოვან ექსპერიმენტში – რიგითი მოქალაქეები და აკადემიური პერსონალი.

კვლევის დროს სამიზნე ჯგუფის მონაწილეებს დაესვათ ისეთი კითხვები, როგორიცაა: „როგორ გამოხატავთ სიხარულს?“, „როგორ გამოხატავთ გაბრაზებას?“, „რას ამბობთ, როცა იმედიანად გრძნობთ თავს?“, „რა სიტყვას (სიტყვებს) იყენებთ, როცა იმედგაცრუებული/უიმედოდ ხართ?“, „უეცარი შიშის/შოკის დროს რას ამბობთ?“, „რა სიტყვებს იყენებთ სააღერსოდ/მოსაფერებლად?“, „როგორ გამოხატავთ დალოცვას?“. ამასთანავე, მათ მოუწიათ, ლამაზი ქალი/კაცი და უშნო ქალი/კაცი შეედარებინათ რაიმესთან/ვინმესთან; აგრეთვე, დაესახელებინათ მათთვის ყველაზე საყვარელი (პოპულარული) ქალისა და კაცის აღმნიშვნელი სამი საკუთარი სახელი და დაეწერათ რაიმე სახის ასოციაციები აღნიშნულ სახელებთან მიმართებით.

ექსპერიმენტის შედეგი: ექსპერიმენტის შედეგად გამოვლინდა მდებდრობითი და მამრობითი სქესის წარმომადგენლების მიერ ქართულ და ინგლისურ ენებში ის ვერბალური საშუალებები, რომლებიც გამოყენებული იყო ამა თუ იმ სიტუაციაში.

კვლევის შედეგად, ქალებმა გამოავლინეს ემოციური ექსპრესიის უმაღლესი სიხშირე თითქმის ყველა კატეგორიაში. აღმოჩნდა, რომ, მამაკაცებისაგან განსხვავებით, მათი მეტყველება უფრო ვარიაციულია; ისინი იყენებენ გრძელ, კომპლექსურ და არასტანდარტულ, ხოლო მამრობითი სქესის წარმომადგენლები – შედარებით მარტივ, მოკლე და სტერეოტიპულ ფრაზებს/წინადადებებს. ამასთანავე, საგულისხმოა ის გარემოება, რომ უცხოელი მამაკაცებისაგან განსხვავებით, ქართველმა მამაკაცებმა ემოციები ენობრივად ნაკლებად გამოხატეს.

მაშასადამე, შეიძლება ითქვას, რომ სწორედ ვერბალური სხვაობაა ქალებისა და მამაკაცების ინდივიდუალიზმის დამამტკიცებელი ნიშანი, რაც ჩვენს კვლევაში ერთხელ კიდევ გამოვლინდა.

მდებდრობითი და მამრობითი სქესის ადამიანების მეტყველების შედარებამ გვიჩვენა, რომ ასაკის, ეროვნული და სოციოკულტურული განსხვავების მიუხედავად, მათი გენდერული ტენდენციები მსგავსია, რაც ადასტურებს, რომ ინდივიდში სქესისათვის სპეციფიკური გენდერული გამოხატულებები დაბადებიდანვეა კოდირებული.

დასკვნა

ქართულ და ინგლისურ ენებში გენდერული ლექსიკა-ფრაზეოლოგიის შედარება-შეპირისპირებითი ანალიზის შედეგად დადგინდა:

* მართლაც, გენდერული ლექსიკა-ფრაზეოლოგიის მახასიათებლები მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ადამიანთა ურთიერთობაში;

* როგორც ქართულ, ისე ინგლისურ ენაში, გვხვდება მარტივი წარმოქმნილი და თხზული ფუძის ანთროპონიმები, რომლებიც აღნიშნავს როგორც ქალს, ისე კაცს;

* ქართულ ენაში წარმოქმნილი ფუძის მქონე ქალისა და კაცის ანთროპონიმები ძირითადად სუფიქსაციის გზითაა ნაწარმოები;

* ინგლისურ ენაში წარმოქმნილ საკუთარ სახელებს შორის გვხვდება როგორც პრეფიქსით, ისე სუფიქსით ნაწარმოები ანთროპონიმები, თუმცა, მდებრობითი სქესის გამოძხატველ სუფიქსით ნაწარმოები ქალის საკუთარი სახელები განსაკუთრებით გერმანიკულ სახელებში ჭარბობს. კაცის გერმანიკულ სახელებში მრავლად მოიპოვება სუფიქსაციის გზით ნაწარმოები, ხოლო პრეფიქსით ნაწარმოები კაცის სახელები ძირითადად კელტურ წარმომავლობის სახელებშია გავრცელებული. ქალის მრავალ საკუთარი სახელი აგრეთვე ნაწარმოებია კაცის საკუთარ სახელისაგან, ძირითადად კი - სუფიქსაციის გზით;

* საანალიზო ენებში საკუთარ სახელებს შორის მრავლად დასტურდება კნინობით-ალერსობითი ფორმები და მეტსახელები. ქართულ ენაში სახელის კნინობით-ალერსობითი ფორმები ძირითადად სუფიქსაციის გზით იწარმოება, ხოლო მეტსახელები უმეტესად თხზული ფუძისაა და მოიცავს ორ კომპონენტს: არსებით და ზედსართავ სახელს (ან სხვა ანთროპონიმთან შეერთებით შედეგად მიიღება), ხოლო ინგლისური სახელების კნინობით-ალერსობითი ფორმები ძირითადად სუფიქსაციის გზით, საკუთარი სახელის ბოლო მარცვლის/მარცვლების შეკვეცით შედეგად მიიღება;

* ქართული ენისაგან განსხვავებით, ინგლისურ ენაში მრავლადაა გავრცელებული გენდერულად ნეიტრალური

სახელების კნინობით-მოფერებითი ფორმები, რომლებიც თანაბრად აღნიშნავს ორივე სქესის წარმომადგენელს, ამასთანავე, მათი წარმოება იდეტურია;

* ქართული ენის მსგავსად, ინგლისური ენის თხზული ანთროპონიმებიც ორი ელემენტისაგან (უმეტესად ორი არსებითი სახელი, ან არსებითი და ზედსართავი სახელი) შედგება, თუმცა, საკუთარი სახელების შედგენილობა განსხვავებულია მათი ეტიმოლოგიის შესაბამისად;

* ქართულ ენაში განსაკუთრებით საინტერესო აღმოჩნდა ფუმეგაორკეცებული კომპოზიტები და ზმნის პირიანი და უპირო ფორმები (წინადადება საკუთარ სახელად) საკუთარ სახელებად, ხოლო ინგლისურში - ლექსიკური ერთეულებისა და ფრაზების გამოყენების შემთხვევები;

* ქართულსა და ინგლისურ ენებში გვხვდება ერთი და იმავე შინაარსის მქონე ფრაზეოლოგიზმები გენდერთან მიმართებით;

* ქართულ ენას გენდერული განსხვავებულობის გამოსახატავად მხოლოდ ლექსიკური საშუალება აქვს, ამდენად, ენობრივად ნაკლებად დიფერენცირებულია;

* ორივე ენაშია გავრცე-ლებული დადებითი, ან უარყოფითი მნიშვნელობის მქონე ფრაზეოლოგიური ერთეულები/იდიომები, რომლებიც მხოლოდ მანდილოსანთან, ან მამაკაცთან მიმართებით გამოიყენება;

* საანალიზო ენებისათვის დამახასიათებელი უნივერსალიაა ფრაზეოლოგიური ერთეულები, რომლებიც სრულიად კარგავს გენდერულ სპეციფიკურობას (განსხვავებულობას) და მიემართება ორივე სქესის წარმომადგენელს; აგრეთვე მრავლადაა სქესის მიხედვით განსაზღვრული, სხვადასხვა ასაკის ადამიანთა აღმნიშვნელი სიტყვები;

* ორივე ენაში გვხვდება როგორც დადებითი, ისე უარყოფითი კონოტაციით გამოყენებული ზოომორფიზმები, რომელიც თანაბრად აღნიშნავს ორივე სქესის წარმომადგენელს;

* მრავალი სპეციფიკური თავისებურებაა დამახასიათებელი როგორც ქალის (მაგ.: „ზედმეტად თავაზიანი ფორმები“), ისე კაცის (მაგ.: გარკვეული კომუნიკაციური სტრატეგიები დომინანტური პოზიციის შესანარჩუნებლად);

* ქართულ და ინგლისურ ენებში გენდერული ლექსიკა-ფრაზეოლოგიის ემოციის ენობრივი გამოხატვის საშუალებები მრავალფეროვანია. დადებითი და უარყოფითი ემოციის ექსპრესიული ენობრივი საშუალებანი, შესაძლოა, გამოხატული იყოს სხვადასხვა ფორმით და კონტექსტით;

* საანალიზო ენებში მრავლადაა გავრცელებული ფრაზე-

ოლოგიზმები, რომლებიც მიემართება როგორც ქალს, ისე კაცს; აგრეთვე, გავრცელებულია ფართოდ გამოყენებადი ის სიტყვები, ფრაზები თუ იდიომები, რომელთაც კომუნიკაციის დროს ხშირად მიმართავს ორივესქესის წარმომადგენელი;

* სემანტიკური თვალსაზრისით, ქალისა და კაცის აღმნიშვნელი ანთროპონიმებისათვის დამახასიათებელია, როგორც დადებითი, ისე უარყოფითი ექსპრესია;

* ორივე საანალიზო ენისათვის დამახასიათებელი უნივერსალია დადებითი და უარყოფითი ემოციის გამოხატველი ლექსიკური ერთეულები, რომელთა ექსპრესია სხვადასხვა სიხშირით და ფორმით ვლინდება გენდერთან მიმართებით;

* ექსპერიმენტის შედეგებმა ცხადყო, რომ, მართლაც, ემოციურობის თვალსაზრისით, მდედრობითი და მამრობითი სქესის წარმომადგენლების ვერბალური ექსპრესია ხშირად განსხვავებულია; თუმცა, მამაკაცებთან შედარებით, მანდილოსნების ენობრივი საშუალებები უფრო მეტად ექსპრესიული და მრავალფეროვანია.

ამდენად, შეიძლება ითქვას, რომ ენის სრულყოფის ერთ-ერთი ყველაზე უმნიშვნელოვანესი გამოხატულება სწორედ მისი ლექსიკა-ფრაზეოლოგიაა. განსაკუთრებით ქალთა და მამაკაცთა ენის (გენდერლექტის) შესწავლა, მის სიღრმეებში წვდომა კი ენის სრულფასოვნად დაუფლების გადამწყვეტი ფაქტორი.

მიგვაჩნია, რომ გენდერულ ლექსიკა-ფრაზეოლოგიასთან დაკავშირებული კვლევები ფასეული იქნება არა მხოლოდ ფილოლოგიისა და მისი მონათესავე დარგების განვითარებისთვის, ასევე, მნიშვნელოვნად წაადგება მულტიკულტურული ურთიერთობების კიდევ უფრო გაღრმავებას.

სადისერტაციო ნაშრომის ძირითადი დებულებები
ასახულია შემდეგ პუბლიკაციებში:

1. ანთროპონიმთა სემანტიკური ურთიერთმიმართებანი ქართულსა და ინგლისურში, კულტურათაშორისი დიალოგები III, შრომები, 2015, თელავი, გამომცემლობა: მერიდიანი (ISSN 2233-3401, გვ. 292-301)
2. გენდერული სამეტყველო ლექსიკის ურთიერთ-მიმართებისათვის ქართულ და ინგლისურ ენებში, საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „ენა და კულტურა“, შრომები, III, 2015, ქუთაისი, გამომცემლობა: მერიდიანი (ISSN 1987-7323, გვ. 356-363)
3. გენდერული ანთროპოლოგია ტიპოლოგიურ კრილში ქართული და ინგლისური ენების მასალაზე დაყრდნობით, ონომასტიკური კრებული, ახალციხე, 2016
4. Linguistic Characteristics of Emotional Expressiveness of Gender Identity Words and Phraseology in Different Language Systems (გენდერული ლექსიკა-ფრაზეოლოგიის ემოციური ექსპრესიის ლინგვისტური მახასიათებლები სხვადასხვა სისტემის ენებში), სამეცნიერო ჟურნალი „Heteroglossia, Studia literaturoznawcze, jezykoznaawcze kulturoznawcze“, №6, 2016, პოლონეთი (გვ. 34-41).
5. ანთროპონიმთა შედგენილობის ზოგი საკითხისათვის ქართულსა და ინგლისურში, სამეცნიერო-რეფერირებადი ჟურნალი, „ენა და კულტურა“, №15, 2016, ქუთაისი, გამომცემლობა: მერიდიანი (ISSN 1987-7323, გვ. 57-65).

Iakob Gogebashvili Telavi State University

With the right of manuscript

Maia Kobakhidze

**Words and Phraseology of Gender Identity in the
Typological Way**

**(Comparative and Contrastive Analysis of the Georgian
and English Languages)**

**Dissertation Presented for Gaining the (1005) Academic
Degree in Philology**

Abstract

Specialty: Typological Linguistics

Telavi

2016

The dissertation has been carried out at the Georgian Philology and Foreign Languages and Literature Departments of the Faculty of Humanities, Iakob Gogebashvili Telavi State University

Scientific Supervisors:

Manana Gharibashvili, Professor

Nunu Geldiashvili, Professor

Reviewers:

Manana Rusieshvili, Professor

Roin Chikadze, Professor

The defence of the dissertation will take place on 2016 year " ____ " ____ at ____ o'clock at the meeting of the Dissertation Board of the Faculty of Humanities of Iakob Gogebashvili Telavi State University: Block ____, Auditorium ____

Address: 1, Kartuli Universiteti str.

Telavi, 2200, Georgia

Tel: +995 350 27 24 01

The dissertation thesis is available at the scientific library of Iakob Gogebashvili Telavi State University and on the web page: www.tesau.edu.ge

Scientific Secretary of the Dissertation Board,

Doctor of Philological sciences,

Professor: Nino Kochloshvili

Dissertation Review

The given dissertation **“Words and Phraseology of Gender Identity in the Typological Way (Comparative and Contrastive Analysis of the Georgian and English Languages)”** consists of the introduction, four chapters and the conclusion.

The introductory part deals with the actuality of typological researches and their role and meaning in linguistics. Typological researches have gained great popularity in the last decade. Such interest is caused by certain reasons: languages of different origin reveal quite a lot of similarities on the basis of phonological, morphological, syntactic or semantic level

The actuality of the research topic: studying man's & woman's discourse is conditioned by several factors:

1) The social structure is directly connected with the structure of a language. “In modern linguistics the actual problem is not only studying a language and its inner processes, but also how this language is used by its speakers, i.e. how this language functions” (Ladaria, 2002, 5-6).

2) Despite the fact that many works are dedicated to the study of the history, structure and semantics of the Georgian language, it is less studied linguoculturally. Namely, contrasting, interpreting and theoretically generalizing the analyzed resources and their results, will favour defining the object of this discipline and its borders, it will also single out characteristic universals of these languages. We suggest that the presented research will do its modest contribution in the studying the problems of the words and phraseologisms of gender identity.

The goal of the dissertation is linguistic (form-semantic) study of Words and Phraseology of Gender Identity as one of the important realizations of a language, on the basis of comparative-contrastive analysis of Georgian and English languages. By detecting izomorphisms and allomorphisms, answering such scientific questions as what phenomenon **genderlect** (the language of women and men) is and what is its role in the perfection of a language generally.

The scientific novelty of the work is in the fact that it is the first try in such kind of research. In typological way we have studied the words and phraseology of gender identity of two different language systems (Georgian and English) deeply and widely on morphological and semantic levels.

Based on contrastive analysis and experiment we have worked out the certain systems and ascertained that one of the most important expressions of language perfection is namely the words and phraseologies. Especially, studying the language of women and men (genderlect), understanding its depths is the urgent factor in mastering a language completely.

The fundamental problem of the work is determined by the analysis and

systemization of words and phraseology of gender identity in the typological way, to answer the research questions, such as:

1. **Comparative and contrastive analysis of morphological composition (construction) of the antroponyms;**
2. **Comparative and contrastive analysis of spoken vocabulary of female and male;**
3. **Defining semantic contrasts of words and phraseology of gender identity;**
4. **Singling out linguistic characteristics of emotional expression.**

The object and methods of the research: In the work a number of various resources are used for the analysis – Georgian and English literary works of different ages. Also, short discourses of texts, comments and different parts expressing gender within the scope of facebook.

To study the given problems, we use typological, comparative - contrastive, descriptive, quantitative and qualitative methods of research.

One of the objectives of typological method is to define structural izomorphisms of languages, researching those general principles which are the basis of different language structures, defining invariant characteristics of language structure (Megrelishvili, 1980).

Comparison, as a method of revealing similarities-differences of the researching phenomena is the main means of research both in historical-comparative linguistics and typology. Theoretical importance of contrastive study of non-relative (in this case Georgian/ English) languages is in the fact that comparative analysis must reveal both general, and unique, specific features of the two languages (Gamsakhurdia, 1998, 22)

Quantitative methods of research gave us an opportunity to study specific groups of population and even make generalization of the results to specific societies.

Descriptive method aims at studying specific tendencies and moods. We questioned people of masculine and feminine gender and ascertained how their verbal expression looks like and what expressive means dominate in their speech.

For mass questioning we made a research by means of electronic questionnaires. While using this method we took into consideration a number of issues, from which the most important were the problems of geographical distribution, selecting the questions and population, personal factors.

By utilizing the qualitative method we ascertained interrelations of gender identity words and phraseology, by means of which we could reveal universals and realias of two different language systems.

We suggest that the work will be of both **theoretical and practical value**. The conclusions of the research will be valuable not only for studying the Georgian and English languages, but also, generally, for the further profound

research in the field of typological linguistics, that will in itself support further development of philology as a branch.

From the practical point of view, studying interrelations of gender identity words and phraseology will favour the methodology of teaching a foreign language in institutions of higher and secondary education in the correspondent lectures and courses, seminars or lessons. From the pedagogical viewpoint, it will also contribute significantly in studying gender properties of subjects, involved in the process of education – those of children and teachers, it involves studying gender identity, predisposition and behavior, also working out the recommendations, oriented on the proper socialization. Besides, the experiment conducted by us, the results of which will help researchers and specialists interested in this problem, adds to its practical importance.

Structure and volume of the thesis: The structure of the dissertation corresponds the aims and objectives of the work. It consists of an introduction, four chapters and conclusion part that form 200 computer-printed pages. The work is accompanied by the list of scientific literature, analysed resources, internet resources and dictionaries. The work is appended by empirical illustrative material and the questionnaire connected with the research.

The main contents of the thesis

The interest in language and gender raised the problem of form and contents of women's and men's language portraits. It is natural that the existed ideas about both genders are closely related to the gender stereotypes in the appropriate culture; and one of the most important components of culture is the language itself.

The contrastive theory of “Female cooperativeness” and “Male competitiveness” is considered to be the base of increased interest of study of female's and male's speech (genderlect). Women's and men's speech is discussed as sub-cultural phenomenas, while interrelations between them is the way of intercultural communication.

Chapter I

Chapter I “Structural Interrelations of Antroponyms in Georgian and English” comprises four paragraphs: 1. The history of the problem in the Georgian language; 2. Morphological composition of antroponyms in Georgian; 3. The history of the problem in English; 4. Morphological composition of antroponyms in English. Our aim was to research the structural composition of the antroponyms from the point of morphology, namely, the antroponyms of simple, derived and composed roots, denoting female and

male have been analysed.

It has been ascertained that derived antroponyms denoting women and men in Georgian are mainly formed by means of suffixes (The suffixes, such as: **-ina**, **-in**, **-a**, are widely used in order to formulate the female's names, but mostly we find **-a** suffix (e.g.: ანგელინა - **Angelina** (Greek) – **Angel+ina**: “**Angel**”; აგრაფინა - **Agraphina** (Lat.) – **Agraph+in+a**: “**Belongs to Agripa**”, formulated by means of adding suffix – **in**; გვრიტია - **Gvritia** (Georg.) – **Gvriti+a** – formed by the noun, used in a nominative case + suffix **-a**, a shortened form of the verb “**To be**”); similarly, in order to formulate the male's names, mostly suffix **-a** is spread (e.g.: იანვარა - **Ianvara** (Georg.) – **Ianvar+a**: “**Born in January**” – is related to the month's name – January, formed as a result of using suffix **-a**).

In difference with Georgian, in English, among derived proper names we come across antroponyms which are formed both by means of prefixes and suffixes, although women's antroponyms formulated by means of feminine suffixes are mainly dominant in Germanic names (**Abilene** (-ene); **Carreen** (-een); **Doreen** – (-een); **Christine** (-ine); **Evangeline** (-ine); **Christabel** (-bel); **Rosabel** (-bel); **Gracelyn** (-lyn); **Vanessa** (-essa) etc). Men denoting Germanic names are mostly formed via suffixation (**Egbert** – “**Sword Bright**”; **Humbert** – “**Warrior Bright**”, **Osbert** – “**God Bright**” etc), while men's antroponyms formed by prefixation are basically spread in Celtic proper names (**Aneurin**: -An (Eng.: “all”) + **eur** – “**Gold**”, suffix **-in**; **Brian**: -Bri (Celt.) – “**brigh**” (“**strength**”) + suffix **-an** etc), which are still very popular. Many of women's proper names are also derived from men's antroponyms, namely by means of suffixation (**Nikole** – is formulated from the man's antroponym – **Nikolaos**: “**Nike**” (Eng. “**victory**”) and “**Laos**” (Eng. “**people**”); **Rikki** – female form of the man's antroponym – **Ricky**, is formulated from the man's antroponym – **Richard** (Eng. “**A strong king**”); **Roberta** – formulated from the man's antroponym – **Robert** and by suffix **-a**; **Aarona** – female form of the man's antroponym – **Aaron**, name variations: **Arona**, **Aronida**, formed as a result of joining male's name – **Adan** (**Adam**) and woman's name – **Heila** (Eng. “**the sun**”).

Besides, in the analysed languages we find a number of diminutive forms of proper names and nicknames. In Georgian, diminutive forms of proper names are mainly formulated by suffixation (Female denoting names: **-Ko** მაიკო (**Maiko**); **-O** კატო (**Kato**); **-Ita** ივლიტა (**Ivlita**); **-Utsa** ნინუტა (**Ninutsa**); **-No** ქეთინო (**Ketino**); **-Eta** ჯულიეტა (**Julieta**); Male denoting names: **-Iko** ბიჭიკო (**Bichiko**); **-Uka** თემუკა (**Temuka**); **-A** დათუნა (**datuna**); **-Utsa** გიგუტა (**Gigutsa**); **-Ita** გოჩიტა (**Gochita**); **-Ela** მამუკელა (**Mamukela**)), while nicknames are mostly of composed stem and comprise two components: nouns and adjectives (გულმაგარა – **Gulmagara**: **Gul+magar+a** – “**Gul**” – the root of a noun (“**guli**” – “**heart**”) + “**magar**” (the

root of an adjective – “magari” – “hard”) + suffix -a, denoting possession (or they are formed by merging with other antroponyms); The diminutive forms of most English antroponyms are formed as a result of curtailing the final syllable/syllables of proper names (e.g.: female names: **Chris** (Christine); **Flo** (Florence), **Jan** (Janet), **Nan** (Nancy), **Pam** (Pamela), **Val** (Valerie)) etc. The suffixes (such as: -y, -ie, -e, -i, -o) are widely spread to form the diminutive forms of male denoting antroponyms (e.g.: **Abb-i** is formed from the name – **Abigail**, **Add-ers** – **Adelaide**; **Jos-i** – **Jo sephine**; **Leb-o** – **Lebanese**, **Well-o** – **Wellington** etc.).

Unlike Georgian, in English many diminutive forms of gender neutral proper names are confirmed, which are equally used to depict both genders; besides, they are formulated identically (**Adrian**, **Andy**, **Casey**, **Eden**, **Indigo**, **Nevada**, **Owen**, **Paris**, **Piper**, **Quinn**, **Regan**, **Sam**, **Sasha**, **Scout**, **Shae**, **Shannon**, **Sloan/Slone**, **Skylar**, **Sydney/Sidney**, **Shawn**, **Storm**, **Trinity**, **Tristan**, **Val**, **Vick**, **Whitney**...).

In Georgian, the antroponyms of composed root are mainly formed by merging two names (two nouns (woman's name: დილავარდისა - **Dilavardisa** (Georg.): Dila+vard+is+a – is composed of a noun – “dila” (morning). “vard” (rose) and the possessive case form of “is” (of) and the suffix -a; the man's name კალენიკე - **Kalenike** (Greek): Kale+nike – is composed of two nouns: kalos “beauty” and nike (“victory”), or a noun and an adjective). Similarly, English proper names of composed root are also formulated by joining two elements (mostly, two nouns **William** – wil (Eng. – “will”) + helm (Eng. – “helmet”), noun and adjective **Adalgisa** – Adal (Eng. – “noble”) + gisil (Eng. “pledge”)), but the composition of English proper nouns is different according to their etymology.

In Georgian language we found double-rooted composites (In hagiographical monuments we find one rare case of forming nouns by doubling the root, e.g.: proper noun: ლაკლაკი - **Laklaki**. In historical sources there is noticed one group of equally merged onymies the components of which are joined asyndetically: აბდალ-მელიქი - **Abdal-melik**; აბულ-კასიმ - **Abul-kasim**; ვარაზ-ბაკურ - **Varaz-bakur**; ვარაზ-ბაქარ - **Varaz-bakar**; ფარსმან-ფარუხ - **Pharsman-pharukh**, etc. (Kirtadze, 2012, 23-24) and finite and non-finite forms of the verbs (a sentence as a proper name) as proper names, which may denote female as well as male, e.g.: მახარე - **Makhare**; მახარა - **Makhara** (hence the gerund: makharobel, makharobeli); მეჭყინა - **Metskina**; მიხაროდი - **Mikharodi**; გამახარე - **Gamakhare**; გამიცინე - **Gamitsine**; გინატრე - **Ginatre**; მოგელი - **Mogeli**; Megrelian: მოკონა - **Mokona** (“we want”); ქორდიკო - **Kordiko** (“if you were”) etc. b) Infinitives: ხარება - **Khareba**; შვენა - **Shvena**; გალევა - **Galeva**; c) gerunds: საყვარელა - **Sakvarela**; ძულია - **Dzulia**; მხიარულა - **Mkhiarula**. From this point of view the nicknames like the

following are of interest: ქვახარშია - **Kvakharshia** – kva+kharsh+ia: it comes from the gerund – “Mkharshveli”(the one who boils), “kva” (stone) –noun; “kharsh” -non finite verb (infinitive)- “kharshva” (boil), “kharshv-i” (the sign of the gerund), “a”, the verb “to be” – “aris” (is); ვარდიფინე - **Vardiphine** – vardi+phine: noun – “vardi” (rose), “phine” (spread) (vardismpheneli-mophenili-gerund of the active voice), similar woman's names are : ვარდიხარი - **Vardisakhari**, მზევინარი - **Mzevinari**...), while in English we came across cases, when lexical units and phrases were used with the function of proper names (e.g.: **Praisegod**, **Livewell**, **Truth**, **Increase** etc). Some of the antropomyns denoting female have turned into standard names of female lately, among which the certain examples are to be noted: **Faith**, **Prudence**, **Patience** etc., although such kind of antroponyms are very rare in the analysed languages.

In Georgian antroponyms are characterized by seven cases, while in English they have only two cases – nominative (common) case and possessive ones.

Chapter II

Chapter II “The Interrelations of Spoken Vocabulary and Phraseology of Gender (female and male) includes 4 paragraphs: 1.For some aspects of differentiating the notions of sex and gender; 2.The gender privileges in the languages; 3.The interrelations of spoken vocabulary and phraseology of female; 4.The interrelations of spoken vocabulary and phraseology of male.

From the 70-ies of the 20th century a kind of genderlinguistic boom takes place in the special literature. From this viewpoint R. Lakoff's book “Language and woman's place” (Lakoff, 1975) is of interest. This work is one of the first books where there is thoroughly described what is called “women's language”; this involves not only how women talk, but also what they say about them, that is, as Lakoff says, women are twice discriminated linguistically. Peculiarities of men's speech are described in detail in D. Spender's book “Man Made Language” (Spender, 1980). It contributed in great deal in further researching the problem of language and gender interrelation.

It turned out that sex and gender are two independent categories. It is inadmissible to perceive these two terms as synonyms. Sex is the anatomical-physiological property of a man, while gender is the social sex, or the social construct of sex, which is added to the physiological givens. The term “Gender” was first used in English scientific literature. It is described grammatical category of sex. Lately, this notion acquires the meaning of “social gender” (Zimmermann, West, 1991,13). Sex is the biological

difference between women and men, while “gender” is the psychological, social and cultural difference between men and women (Ladaria, 2002, 59).

Coming out from its specific character, “gender” provides us with samples of interrelation and mutual influence between language and culture where we can perceive gender superiorities from the linguistic viewpoint.

The sequence of words denoting women and men in the sentences of analyzing languages represent very interesting material. In Georgian the sequence of the composites' components, denoting the persons of both genders, is basically expressed in the following way: Female and male, e.g.: „დედ-მამა“ (**“Mother and father”** {Ded-mama}), „და-ძმა“ (**“Sister and brother”** {Da-dzma}), „ქალ-ვაჟი“ (**“Daughter and son”** {kal-vaji}); although the examples of male-female are of rare cases, such as: „სიძე-პატარძალი“ (**“Son-in-law/brother-in-law and bride”** {Sidze-patardzali}), „ნეფე-დედოფალი“ (**“Fiancé and bride (the young people; bridegroom)”** {Neped-dopali}). Even in modern English, except widely spread formulas: **Ladies and gentlemen** („ქალბატონებო და ბატონებო“), the word denoting the man precedes the word denoting the woman in word-couples expressing different sexes, e.g.: **boys and girls** („ბიჭები და გოგონები“). Frequently, we can clearly see the precedence while the names denoting a man and a woman take place next to each other: **Jack and Jill, Hansel and Gretel, Romeo and juliet, Antony and Cleopatra, Dick and Jane, John and Marsha**. As for the precedence of women's names, there is no other examples except: **Snow White and the Seven Dwarfs** („ღიფქია და შვიდი ჯუჯა“). Two words connected by the conjunction “and” reflect the social hierarchy between the notions expressed by these two words, “the leading” word comes at the head, e.g.: **“parents and children”, “doctors and nurses”, “teachers and pupils”,** etc. This is the spread event in everything that is connected with groups of sexes” (Mishar-Marshal, Riberi, 2001, 269-270).

Women's and men's speech is characterized by many specific features, namely: a) **In women's speech dominate:** “Feminine” blessing towards child/children **“My darling”** – “შენი ჭირიმე {Sheni chirime}”; **“My dear”** – “ჩემო ძვირფასო {Chemo dzvirfaso}”; **“My honey”** – “ჩემო ტკბილო {Chemo tkbilo}”; **“My baby”** – “ჩემო პატარა {Chemo patara}” etc.); the use of affectionate words (in English: **“God save you”, “God bless you”,** are equivalent to the Georgian ones „ღმერთმა ხელი მოგიმართოს“ {gmertma kheli mogimartos}, „ღმერთმა დაგლოცოს“ {Gmertma daglotsos}); forms of blessing, swearing and cursing (**“Jesus” (“Christ”); “God”; “Bloody”;** „დალახვრა ღმერთმა“ {Dalakhvra gmertma}, ჯანდაბამდე გზა გქონია“ {Jandabamde gza gkonია}); intonation forms associated with courtesy and surprise; frequency of conjunctive mood in communication, a plenty of actualizers in speech; elementary signals of

attention, minimal reactions; aesthetically-determined attitudes towards the people; arranging surroundings to create the atmosphere of retelling; beautifying speech by using diminutive forms ("Little", "Tiny", "Mum" – „პაწაწუნა“ {Patsatsuna}, „ციცქნა“ {Tsitskna}, „დედიკო“ {Dediko}); using plenty of question words; superiority of supporters of cooperative function; terms/words connected with specific sphere of interest, that is considered as "women's work" ("magenta" – „Scarlet red“; "dart (fast movement (in sewing))"; "Dull/empty adjectives" ("divine"; "charming"; "cute"); falling intonation, especially in interrogative sentences; rising intonation, especially while addressing someone; applying "Hypercorrect grammar"; "Superpolite forms", using addressing forms according to the certain situation. b) **In men's speech dominate:** orientation on the topic of the speech/less emphaticism; different addressing forms in speech ("You know" – „შენ იცი“), expressing courtesy in phatic communication, appreciating courtesy in fatic communication; appreciating events and joking by using rude and vulgar words; the influence of social factor, profession and foreign language on speech; frequency of the hyperboles; superiority of imperative sentences; specific phrases to influence the addressee; long sentences (garrulity) in family dialogues; whimpering that stimulates goodwill and communication ("What did you expect!"; "Monday morning moan"); utilizing specific communicative strategies to preserve dominant position; phrases used for glorifying the God for blessing or praising (e.g.: „აგაშენა ღმერთმა! {Agashena gmertma!}“, „მადლობა ღმერთს! {Madloba gmerts!}“; "God Bless me (us/you)", God/goodness/Heaven knows, Thank God"); applying swearing/cursing words in order to express aggression or irritation (e.g.: „არ მოსულა ცოცხალი“ - "Hopefully he will not come back alive {Ar mosula tsotskhali}“; English examples: "The son of bitch", "The dirty scum"); warnings addressing women expressed in the form of phraseological units, actualizators in speech.

Herewith, in difference with Georgian, in English gender is more distinguished linguistically.

Chapter III

Chapter III "The Semantic-expressive Interrelations of Gender Identity Words and Phraseology" comprises the paragraphs: 1.Semantic contrasts of the lexical units denoting female and male; 2.The semantic interrelations of the antroponyms; 3.Linguistic characteristics of emotional expressiveness of words and phraseology of gender identity. On the basis of research it turned out that the lingual units denoting female and male is obviously various in Georgian, as well as in English language. From this point

of view, lexical-semantic group is particularly to be noted, which unites the antroponyms under the bounds of the notion of semantic parameter -“gender” (**Woman** – “an adult female of the human race”; **Man** – “a grown-up human male”, etc).

It is noteworthy that certain phraseological units expressing outward beauty and charm of a person, basically refer to the female (e.g.: „ამომავალ მზეს ჰგავხარო“ (“**She looks like a rising sun {Amomaval mzes hgavs}”**); „თამარ დედოფალია“ (“**She looks like Queen Tamara/King Tamara {Tamar dedofalia}”**); „ლერწამივით ტანი აქვს“ (“**She's got the body resembling the reed {Lertsamivit tani akvs}”**), while the phraseologisms, addressing men basically accentuate their characteristic properties (in Georgian: „ამირანის ხმალს იქნევს“ ({**Amiranis khmals iknevs} “He uses the sword of Amiran's sword; meaning: He is as brave as the hero of a Georgian legend about Amiran**); „თანდილა ბიჭია“ ({**Tandila bichia} “He looks like the boy Tandila”** – meaning he is like the hero Avtandil or Tandila); „კაცია და ქუდი ხურავს“ ({**Katsia da kudi khuravs} “He is a man wearing a hat he always keeps his word”**) etc.; in English: **Dutch auncler** – “A man who gives a frank and direct advice to someone” (in the way an auncler might, but not a real relative) (Spears, 2002); **A man's man** – “A man, who enjoys men't activities and and being with other men” (Cambridge Dictionary Online) etc.).

Besides, in the analyzing languages, the problematics of gender is however distributed on the titles of the fairy tales, which equally denotes female or male, e.g.: in Georgian: „დედინაცვალი და გერი“ – “**A Stepmother and a Stepchild {Dedinatsvali da geri}”**; „მელია და ხელმწიფის შვილი“ – “**A Fox and Kings child {Melia da khelmtsipis shvili}”**; „დედის გული“ – “**Mothers Heart {Dedis guli}”**; „ორნი ძმანი“ – “**Two Brothers {Orni dzmani}”**; in English: “**Cinderella**”; “**The Sleeping Beauty Snow white and seven dwarfs**”; “**Jack the Giant Killer**”; “**Mr Fox**” etc.; in addition, gender-related difference has been revealed with the phrases as well, found at the beginnings or endings of the fairy tales, e.g.: „იყო ერთი დედაკაცი“ – “**There was a woman {Iko erti dedakatsi}”**; „ერთ სოფელში ცხოვრობდა ღარიბი ცოლ-ქმარი“ – “**There lived a poor wife and husband {Ert sophelshi tskhovrobdra gharibi tsolqmar}”**; „იყო ერთი მდიდარი ხელმწიფე“ – “**There lived a rich King {Iko erti mdidari khelmtsipe}”**; “**There was a poor widow**”; “There lived a very good-hearted woman”; “There was a farmer and his wife” etc.; „მათ შეეძინათ ბევრი შვილი და ცხოვრობდნენ ბედნიერად“ – “**They had many children and lived happily {Mat sheedzinat bevri shvili da bednierad tskhovrobdnen}”**; “**They all were happy and funny**”...

While studying the semantic interrelations of the antroponyms, it has been ascertained that the proper names denoting female and male are basically related to the same factors, namely, the women's antroponyms are often connected to the nature (the names of the: a) plants; b) animals; c) birds are included); religious holidays/events or geographical location (the names of the: a) cities; b) countries; c) islands are included), as well as the proper names are used, related to time as well as the antroponyms, spread as a result of a certain historical event. As for the men's antroponyms, mostly we found the proper names, related to the personal qualities of human; outward appearance; profession or concrete occupation; animal/bird; geographical location and religious holidays/events, besides, the proper names are spread, used as a result of a certain historical event as well as patriotic names.

It is to be noted that most of the Georgian and English proper names are of foreign etymology, which is related to the impact of various factors. Unlike Georgian, in English language the proper names are not influenced by the category of sex and the same antroponym may denote female as well as male, or the sex of a person is differentiated on the base of the changed ending of the proper name.

As for linguistic characteristics of emotional expressiveness of gender identity words and phraseology, it has been revealed that linguistic characteristics of positive as well as negative emotion are various in the analyzing languages, where gender-related differentiation is obvious.

Considering gender aspect, stylistically neutral lexical items referring both gender parents (**Mother** (დედა - "**deda**") and **Father** (მამა - "**mama**"). are to be interestingly outlined. Nuance of positive emotional meaning to the words is caused by the diminutive connotation seems, existing in their definitions Their synonyms - **mum**, **ma**, **mummy**, **mommy** (დედიკო - "**dediko**", დედილო - "**dedilo**") and **dad**, **daddy** (მამიკო - "**mamiko**", მამუნა - "**mamuna**") denote stylistically marked items).

As in Georgian, in English special warm-hearted caress towards mother/child is often expressed by the proverbs (Georgian proverbs: „კარგი შვილი დედის გულის ვარდიაო“ (“**A good child makes his mum's heart joyful**”) {**kargi shvili dedis gulis vardiao**}); „დედა გენაცვალოს, ძაფზე ასხმულ მარგალიტს ჰგავხარო“ (“**My dear, you look like a pearl**”) {**deda genatsvalos, dzafze askhmul margalits hgavkharo**}); „ყვავს თავის ბახალა მოსწონსო“ (“**A crow likes its own young ones**”) {**kvavs tavis bakhala mostsonso**}) etc.; English proverbs: “**Mother is the name of God in the lips and hearts of children**”, “**God could not be everywhere, and therefore he created mothers**”).

At the beginning of love letters and in the forms of appeal, both a woman and a man who are in love, often apply particular original forms of address which are full of cordiality and love (Examples in Georgian language: „ჩემო საყვარელო“ – **“My beloved {Chemo sakvarelo}”**; „ჩემო სიცოცხლე“ – **“My life {Chemo sitsotskhle}”**; „ჩემო ანგელოზო“ – **“My angel {Chemo angelozi}”**; „ჩიტუნია“ – **“My bird {Chitunia}”**; „ჩემო ძვირფასო და უსაყვარლესო“ – **“My dear and the most darling {Chemo dzvirfaso da usakvarleso}”** are equivalent to English examples: **“My angel”; “My Beloved”; “My Sweetheart”; “My dearest + person's name”**“...).

It has been revealed that the women mostly express positive emotions in various situations, rather than men, besides the emotion, expressed by an interjection. Moreover, in the analyzing languages, we find expansion of some interjections, which is as well characteristic to the female. There are also the certain cases, when different emotion is expressed by the same interjection.

In addition, positive emotion, expressed by both genders often appear at the endings of the letters of a familiar register and advertisements, placed in English-language press (Georgian phrases: „გკოცნი, გეხვევი + პიროვნების სახელი“ **{Gkotsni, gekhvevi + name of the person}** (**“Kisses and hugs+name of the person”**); „სიყვარულით შენი + პიროვნების სახელი“ **{Sikvarulit sheni + name of the person}** (**“With love, yours+name of the person”**) equivalent to the English ones: **“I miss you a lot”; “Your lover+name of the person”; “Kisses and hugs+name of the person”; “Your own Loving+name of the person”; “Your own+name of the person”**etc). As for English remembrance, it usually consists of one or two sentences and is less emotional. The basic distinctive sign of Georgian remembrance is displayed from the point of emotion expressiveness. Moreover, it is much more extensive.

Therefore, both target languages are rich with lexical units transferring positive and negative emotions, the expression of which is varied according to different frequency and forms relating gender. The difference between the linguistic units used by women and men expressing emotions is obvious, although, there were also revealed any similarities. The researched material showed that women expressed more positive emotions than men in different contexts.

Similar to the positive emotion, the expressiveness of negative emotion is various, which can widely be observed in female and male's speech in both analyzing languages.

In both languages, there are also many cases of phraseological units, used with negative connotation, denoting the female (Georgian examples: „ქვაბიძირა {Kvabidzira}“ – **“A very dark-complexioned woman”**, „გომბიო {Gombio}“ – **“A plain looking girl”**) and male (English example:

MCP and male chauvinist pig – “A man who acts superior and aggressively toward women” (Sprears, 2002)). In the examples of similes and metaphors we often find zoomorphisms, used with negative connotation addressing both genders (in Georgian: women- „დედალივით ჩასუქებული“ {Dedalivit chasukebuli} **“A woman as fatty as a hen”**, ძროხასავით დიდი და მოუქნელი – {Dzrokhasavit didi da moukneli} **“As big and plain as a cow”**; ჩიტივით ჭიკჭიკა – {Chitivit chikchika} **“As chatty as a bird”**, etc., men: მამლაყინწასნაირი ყოყლოჩინა – {Mamlakintsasnairi koklochina} **“As swaggering as a cockerel”**; საექსპერიმენტო კურდღელი – {Saeksperimento kurdgheli} **“An experimental rabbit”**; English language examples: **“As a sly person”** (“A sly person is a fox”); **“As a coward”** (“A coward is a chicken”); **“As a blind person”** (“A blind person is a bat”) and so on). We also meet the words/phrases expressing cursing in women's speech (Georgian examples, such as: „შეგაჩვენოს გამჩენმა! {Shegachvenos gamchenma}“, „ღმერთმა დაგწყევლოს! {Gmertma dagtskevlos}“, „ღმერთმა ამოგადოს! {Gamchenma amogagdos}“; „ჯანდაბამდე გზა გქონია! {Jandabamde gza gkonია!}“, are equivalent to the English ones: **“God damn it (God dammit)”**, **“God-damn-son-of-a bitch-shirt”**) and the words/phrases expressing swearing in men's speech.

It has turned out that in the Georgian language there is a comparatively larger number of vocabulary units expressing tribulation and fear. The reason of that may be the severe historical past of Georgia which was full of mournful periods, and correspondingly, that was depicted in its vocabulary. From the point of view of negative expression, language forms which express mournful cases in Georgian and English are mainly spread in press and are characterized to the speech of both genders (Georgian phrases: „ღრმა მწუხარებით იუწყებიან {Grma mtsukharebit iutskebian}” – **“Expressing deep sorrow”**; „მწუხარებას გამოთქვამენ {Mtsukharebas gamotkvamen}” – **“Express sorrow”**; „თანადგომას უცხადებენ {Tanagrznobas utskhadeben}” – **“Sympathize sb. in (their) sorrow”** which correspond to the English examples, such as: **“Expressing sadness”**; **“Feeling heart-broken”**).

Besides, widely used phrases, the role of the interjections is of huge importance from the point of expression of positive (Georgian language examples: „აი მესმის, კარგია {Ai mesmis, kargia}“; „ბარაკალა {Barakala}“; „ყოჩაღ {Kochag}“ have similar meanings in English: **“cheers”**, **“bravo”**, **“congratilation”**, **“hubba-hubba”**) and negative (e.g.: „ჰმ, ჰმ” – **“hm-hm”**; „ფუ! ფუ!“(„ფუჰ“), „ვაჰ” – **“pff”**, **“phew”**, **“ugh”**, „ჰა“ („ჰაა“) – **“huh (huhh)”**, „აუჰ” – **“ouch (ow)”** etc.) emotion.

Chapter IV

Chapter IV includes **the procedure of the experiment and its outcomes.**

The goal of the experiment: To ascertain the characteristics of female and male speech (genderlect) nowadays, namely, which means/strategies of the speech are used by the people of different ethnicity, cultural values, sex and age in a particular situation.

Composition of the target group: The target group was composed by Georgian and foreign respondents of the both genders and it comprised 2 age groups (19-39 and 40-65 year olds). Georgian target group was composed of the youngsters, ordinary citizens and academic staff of the university, and the target group of the English experiment was composed of ordinary citizens and academic staff.

During our research the participants of target group were asked the certain questions, such as: "How do you express gladness/joy?", "How do you express anger?", "What do you usually say when you feel yourself hopeful/optimistic?", "What do you usually say when you feel yourself disappointed?", "What do you usually say when you are unexpectedly scared/shocked?", "Which word (words) do you usually use in order to express caress?" "How do you express blessing?" In addition, they had to compare a beautiful lady/ a handsome man and an ugly lady/man with sb./sth. and name their favorite proper names denoting the man and woman (three proper names for each) and mention some kinds of associations towards them.

The outcomes of the experiment. Based on the experiment it has been revealed which verbal means were used by female and male in certain situation in the Georgian and English languages. On the basis of reseach it has been revealed that in the analyzing languages the women caught in the emotional expression of the highest frequency in almost all categories. Their speech is more variable, as they use longer, complex and non-standard phrases/sentences, and representatives of masculine gender – comparatively simpler and short, stereotypical phrases/sentences. At the same time it is noteworthy that unlike foreign men, Georgian men expressed their emotions linguistically less.

Therefore, it can be said that the very verbal difference is the probative sign of the individualism of women and men that was once again manifested in our work.

Comparing women's and men's speech gave us proof to say that despite their difference in age, nationality, society and culture, their gender tendencies are similar. It proves that gender expressions are coded in people since their birth.

Conclusions:

On the basis of comparative and contrastive analysis of the words and phraseology of gender identity in the Georgian and English languages the following cases have been outlined:

- * The words and phraseology of gender identity truly plays a vital role in the interrelationships among the humans;
- * Similarly Georgian language, in English language, the antroponyms of simple, derived and compound root are found, denoting female and male;
- * In Georgian women's and men's anthroponyms of derived root are mainly formed by means of suffixation;
- * In English among derived proper names we find anthroponyms formed by prefixation as well as by suffixation, although women's proper names formed by suffixation are especially dominant in Germanic languages. Among men's Germanic names many are formed by suffixation, while men's names formed by prefixation are mainly spread among Celtic names. Many of women's names are also derived from men's proper names, mostly by suffixation;
- * In the analyzed languages we find a number of diminutive forms of proper names and nicknames. In Georgian, diminutive forms of proper names are mainly formulated by suffixation, while nicknames are mostly of composed stem and comprise two components: nouns and adjectives (or they are formed by merging with other anthroponyms); English nicknames are mostly formed by suffixation or by curtailing the last syllable/syllables of proper names;
- * Unlike Georgian, in the English language diminutive forms of the gender-neutral proper names are widely spread, which equally refers to both gender representatives; moreover, their formulation is identical;
- * Like Georgian, the anthroponyms of composed root in English are also formulated by joining two elements (mostly, two nouns, a noun and an adjective), but their composition is different according to their etymology;
- * In Georgian language double-rooted composites and finite and non-finite forms of the verbs (a sentence as a proper name) turned out to be of special interest, while in English - cases when lexical units and phrases were used with the function of proper names;
- * In the analyzing languages, the phraseological units denoting gender are found, having the same context;
- * Georgian language is characterised to have only lexical means in order to express gender difference, thus, it is verbally less differentiated;
- * The phraseological units/idioms referred to female or male are spread in

the analysing languages, which are characterized by positive, as well as negative meanings;

- * The phraseologisms losing gender-related specifications (differences), refer to both gender representatives, can be regarded as a common universalia, characteristic to the analyzing languages; Like Georgian, in the English language the sex-determined words denoting the people of different age are widely spread;

- * In the analyzing languages we often find zoomorphisms, used with positive or negative connotation, addressing both genders;

- * A number of specific peculiarities are characteristic to the speech of female (e.g.: "Superpolite forms") and male (e.g.: certain communicative strategies in order to preserve dominant position);

- * In Georgian, as well as in the English language the lingual means of emotional expressiveness of gender identity words and phraseology are various. The lingual items expressing positive and negative emotion can be expressed by different forms and context;

- * In the analyzing languages the phraseologisms are widely spread, which refer to both genders; besides, widely used words, phrases or idioms are spread, which are referred by both gender representatives during communication process;

- * From the point of semantics, the antroponyms denoting female and male are characterized by positive as well as negative expression;

- * The lexical units, denoting positive as well as negative emotion, which expression is revealed by different frequency and form towards gender, can be considered as a common universalia characteristic to both languages;

- * The outcomes of the experiment revealed that from the point of emotion expressiveness, the verbal expression of female and male representatives is often different; even though, unlike men, the women's lingual means are much more expressive and diverse.

Therefore, the words and phraseology can be considered as one of the most important expression of language proficiency. Particularly, studying the language of female and male (genderlect), analysing its depths, is determining factor in order to master the language to perfection.

We suppose that the researches carried out in the direction of words and phraseology of gender identity, on one hand, will contribute to philology and its further development, on the other hand, it will deepen multicultural interrelations.

The main provisions of the thesis are reflected in the following publications:

1. The Semantic Interrelations of Antroponyms in the Georgian and English Languages. "Intercultural Dialogues III", 2015, Telavi, Publication: Meridiani (Scientific Papers, ISSN 2233-3401, pg. 292-301)
2. For Some Aspects of Genderlect in the Georgian and English Languages. International Scientific Conference "Language and Culture III", Works, 2015, Kutaisi, Publication: Meridiani (ISSN 1987-7323, pg. 356-363)
3. Gender Anthropology in the Typological Way on the Basis of Matelials of the Georgian and English Languages. Onomastic work, Akhaltsikhe, 2016
4. Linguistic Characteristics of Emotional Expressiveness of Gender Identity Words and Phraseology in Different Language Systems, Scientific works journal, #6, "Heteroglossia, Studia literaturoznawcze, jezykoznawcze kulturoznawcze", 2016, Poland (pg. 34-41)
5. For some aspects of anthroponyms' composition in the Georgian and English languages. Scientific Peer Reviewed Journal "Language and Culture", #15, 2016, Kutaisi, Publication: Meridiani (ISSN 1987-7323, pg. 57-65).